

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petič vrst 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati
petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisano in zadostno frankovano.
Rokopisov se ne vrača.
Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
12 mesecev	6 mesecev	v Ljubljani	po pošti	Din 240—	Din 240—
12	6	Din 240—	Din 240—	Din 240—	Din 240—
6	3	120—	120—	120—	120—
3	1	60—	60—	60—	60—
1		20—	20—	20—	20—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno **80%** po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Za stalno državno politiko.

Po vesteh, ki smo jih prejeli iz Beograda, otvori gosp. Pašić te dni formalno krizo vlade, da se na ta način rešijo vprašanja, ki jih je postavila kralju sedanja vlada za časa Pašićevega bivanja na Bledu. O pravi vladni krizi ne more biti govora. Krize niso izzvali zunanji razlogi ali parlamentarne razmere, pač pa zaključek same vlade, da omogoči v notranjinski državi reden razvoj politike, državne uprave in gospodarstva.

Veliki pomladanski krizi se je namreč našlo samo izhod za silo. Situacija v parlamentu ni še bila nedvoumno zrela za rešilno odločitev. Kralj se je tedaj obotavljal potrditi Pašić-Pribičevićeve smernice notranje politike ter državi s pomočjo novih volitev omogočiti točno opredeljeno državno politiko. Vlada pa je prevzela mandat le zato, da v poznejšem terminu znova postavi kralju vprašanje novih volitev ter s tem definitivno sanacijo naše notranje politike.

O tem si je namreč jugoslovenska politična javnost na jasnem: Nove volitve prinesejo popolnoma izpremenjen položaj države, izberejo popolnoma novo skupščino in omogočijo po zanesljivih kalkulacijah sigurno zmago nacionalne in državne misli.

Tega dejstva se zaveda tudi opozicijski blok, in samo radi tega dejstva tudi Radić, odnosno njegova stranka odklanja volitve in na ta način ponujeni plebiscit za federacijo in za hrvatsko »mirotvorno republiko« ali pa zadržano in pozitivno jugosl. državno idejo. Če bi ta nevarnost ne pretčila, bi Radić gotovo dosledno s svojimi prejšnjimi plebiscitarnimi zahtevami z obema rokama sprejemal ponudbo novih volitev ter se v tem vprašanju definitivno odmaknil od opozicijskega bloka. Radić in njegovi zavezniki v ožjem in širšem in najširšem opozicijskem bloku se pa tudi ne boje »nasilnih« volitev, kakor imenujejo svobodne volitve, saj sami neprestano povdarjajo staro politično resnico, da nasilje rodi nezadovoljnost in torej še večje pristaštvo tistih strank, ki trpe pod nasiljem. Ako bi torej kleveta o »nasilnih« volitvah bila resnična, tedaj bi morali nasilne volitve najskrajneje želeli sami opozicionarci, ker bi si na ta način pobožali položaj in narodu in s tem zagotovili odlično večino. Če bi vlada v resnici pomišljala na »nasilne« volitve, bi tedaj storila nekaj, kar bi bilo opozicijsalcem v prid. Pomnožila bi opozicijske vrste in vladni koalicijski ter nacionalni politiki sama izpodkopala tla.

Opozicijski blok pa odklanja volitev in s tem dokazuje, da je njegova

kleveta o »nasilnih« volitvah prosta laž, s katero le vara narod in javnost, da jo pridobiva za sebe. Opozicijski blok se boji volitev, ker dobro čuti, da je izgubil med narodom tla in da se ta narod povsem odkrito obrača na pravo pot, da že sluti veličino nacionalne misli ter vzvišenost samostalne državne ideje. Ideja jugoslovenske kraljevine je priprta in enostavna. Ravnotako enostavna je in priprosta tudi ideja mirnega notranjega razvoja, želja po gnetnem blagostanju in socialni dobrobiti. Narod je sit revizionističnih fraz, »sporazumške« ideje se obračajo samo na peščico solzastih malkontentov, resni gospodski in socialni časi odbijajo velehrvatske in velesrbske sanje in tudi med slovenskim ljudstvom že dozoreva spoznanje, da ni tisti prijatelj slovenskega naroda, ki samo govori o slovenskem narodu, ki zahteva njegovo poklerikaljenje, pač pa tisti, ki zagovarja skupno državo, složno vojaško moč proti tujcu na severni in južni meji, tisti, ki propoveduje udanost do države ter pozitivno sodelovanje na državni upravi, v občinah, v samoupravah in v vsem javnem gospodarskem in kulturnem življenju.

Radi te izpremenjene situacije v narodu se torej vlada po pravici postavlja na stališče, da gre razvoj dogodkov in razpoloženja naroda tako hitro naprej, da smemo imenovati številčno moč opozicijskega bloka zastarelo in sedanjem notranjemu položaju neodgovarjajočo.

Nove volitve pomenijo potrebo državne politike, zahtevo enotne smeri v vsem gospodarskem in kulturnem življenju, trajno nacionalno koalicio namesto nestalnega konspiriranja nezadovoljnih fragmentov v narodni skupščini. Državi je treba dati ustaljen temelj. Ta temelj pa ni drugi, kakor narodna skupščina, ki za večjo dobo let garantira stalno neogroženo večino in s tem enotno smernico zunanje in notranje, gospodarske in socialne politike.

Vladno krizo je izzvala vlada sama, da kralju še enkrat predoči situacijo v državi in absolutno potrebo po novih volitvah, ki pomenijo, kakor rečeno, možnost zanesljive nacionalne in državne politike.

Opozicijski blok, kot zveza republikanov Hrvata, z demokratom Srbom in »Jugoslovenom« Davidovićem, klerikalca in avtonomista dr. J. Korošca z muslimanom Spaho, nima resnega obeležja, nima trdnega delovnega programa: Niti ustavnega, niti konkretno gospodarskega ali socialnega.

Neodvisna delavska stranka v vsej državi prepovedana.

Razpust strokovnih organizacij. — Zaplemba arhivov in spisov. Številne aretacije komunističnih voditeljev.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Po nalogu notranjega ministra so izvršile vse politične oblasti razpust takozvane neodvisne delavske stranke, popreje komunistične in to po vsi državi. Po vsej državi so razpuščene tudi vse strokovne organizacije, ki so imele komunistično večino oz. ki so bile komunistizirane.

Za gotov čas je vlada najstrožje prepovedala vsako zborovanje in vsake sestanke delavstva s političnimi cilji. Tak zbor je bil sredi napovedan v Beogradu. Radi zaplembe 38.000 dinarjev so tipografski sklicali protestni shod, ki je bil pa zabilan. V Beogradu je razpuščena organizacija tipografov. Društveni prostori organizacij so bili zapečateni. O tem koraku vlade bo razpravljala tudi sedaj se vršči kongres tipografov. Razpust organizacije je povzročil med črkostavci splošno razburjenje.

Po izjavi merodajne osebe notranjega ministristva je bil glavni razlog, ki je bil merodajen za vladne ukrepe, postopanje komunističnih voditeljev, ki so pričeli z ravnotako agitacijo, kakor svoječasno, ko je bila še dovoljena komunistična stranka. Po vsej državi so ustvarili ilegalne in teroristične organizacije. Obsežna protidržavna agitacija, pisava strankinega tiska in stalne zveze z boljševiško Rusijo so jasno pričale o tem, da skuša Neodvisna delavska stranka z revolucijo porušiti sedanji družabni red, razširjeno so bile v delavskih slojih različne defetistične bro-

šure. Gibanje komunistov se je tako razmahnilo, da smo se bližali splošnemu položaju, kakor je bil leta 1920. Zunanji povod za razpust neodvisne delavske stranke je dalo pismo komuniste Triše Kaclerovića na črnogorske komuniste, v katerem svari, da naj bodo previdni in naj pravčasno shranijo vse kompromitirajoče spise ter jim je dajal obenem podrobna navodila, kako naj nadalje postopajo. Po izjavi te osebnosti Neodvisna delavska stranka ni bila oficijelno priznana in je bil sedaj skrajni čas, da je vlada začela nastopati proti komunistom, ki so pod masko neodvisne delavske stranke skušali uresničiti svoje revolucionarne ideje.

Poročila iz ostalih držav kratko javljajo, da so politične oblasti povsod zaprle delavske komunistične domove in prepovedale obstoj gotovih komunističnih organizacij.

— Zagreb, 15. julija. (Izv.) Včeraj ob 11. dopoldne je policija zasedla komunistični delavski dom na Starčevićem trgu. Zastržila je vse dohode, izvršila hišno preiskavo, zaplenila arhiv ter nato delavski dom zapečatila. Procedura se je izvršila brez vsakega incidenta. Doslej ni bil v Zagrebu aretirani še noben komunist. Policija je zasedla prostore redakcije komunistične »Borbe«, izvršila je tam hišno preiskavo ter prepovedala nadaljno izdajanje »Borbe«. Razpuščene bodo tudi nekatere druge strokovne organizacije, v katere so se vrinili komunisti.

Trgovinska pogodba z Italijo podpisana.

Poset našega kralja v Rimu, italijanskega v Beogradu. — Prometna in veterinarska konvencija. Objava nove carinske tarife.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Trgovinska pogodba z Italijo je bila včeraj podpisana. Politična javnost pripisuje temu dogodku velik gospodarskopoliitičen značaj. Po mnogih peripetijah, težkočah in ovirah je prišlo končno med obema sosednjima državama do gospodarsko-političnega sporazuma, s katerim se pričinja praktično izvajati prijateljsko zblizanje obeh narodov, za kar je dala temelj v januarju letos v Rimu

sklenjena prijateljska pogodba. Ker so odstranjene vse ovire in kakor hitro pride v obeh državah še do ureditve nekaterih notranjih priilik, poseti naša kraljevska dvojica Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija Rim, kakor je to bilo dogovorjeno že v Rimu ob sklepu prijateljske pogodbe. Nasprotno poseti nato italijanska kraljevska dvojica Beograd. Po informacijah Vašega dopisnika je določeno, da poseti naša kraljevska dvojica Rim v mesecu oktobru tega leta.

O podpisu trgovinske pogodbe je bil sredi ob 17. izdan kratek uradni komunik, ki veli:

Nocoj ob 18.30 je bila podpisana pogodba o trgovini in plovnosti naša kraljevino in kraljevino Italijo v prisotnosti naše in italijanske delegacije.

Kot pooblaščenca so pogodbo podpisali od naše strani minister trgovine in industrije dr. H. Krizman, predsednik gen. direkcije carine v pok. Sava Kučič pooblaščen minister dr. Otakar Rybář ter načelnika v ministrstvu trgovine in industrije dr. Milan Todorović in Milan Savić. Z italijanske strani so pogodbo podpisali italijanski poslanik na našem dvoru general Alessandro Bodrero in predsednik italijanske delegacije senator Ludovico Luciolli.

Pogodba obsega:
I.) Splošni del s prilogami: a) pogodbo o uvoznih carinah v kraljevini Srbiji, Hrvatini in Sloveniji, b) pogodbo o uvoznih carinah v Italiji, c) pogodbo o izvoznih carinah iz naše države, d) pogodbo o izvoznih carinah iz Italije, e) odredbe, ki se tičejo mejne prometa. Te odredbe bodo veljale za obmejne cone, ki se bodo naknadno določile s posebno konvencijo ter ne bodo večje kakor 10 km na obeh straneh.

II. Poseben protokol, s katerim se daje Italiji omejeno pravo plovnosti v naših vodih.

III. Zaključni protokol splošnega dela pogodbe.

Dalje na drugi strani.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 15. julija. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 15.60—15.70, Pariz 44.25—44.35, Praga 2.51—2.54, Newyork 84.30—85.30, London 365.25—368.25, Dumaj 0.1190—0.1210. — Valute: dolar 83.50—84.50, lira 362.50—365.50.
Efekti: 7% invest. pos. 1921 65.50—66, 2½% drž. renta za ratnu štetu 121.50—122.50, Ljubljanska kreditna 220, Centralna banka 32—34, Hrv. esk. banka 126—127.50, Kreditna banka, Zgb. 125—127, Hipotek. banka 62—63, Jugobanka 116—117, Prašt. dion. 915—920, Slavenska banka 110—115, Eksploatacija 117.50—120, Sečarana, Osijek 1030—1045, Isis, d. d. 62—65, Nihag 90—92, Gutman 760—790, Slavets 275—280, Slavonja 92—95, Trboveljska 500—525, Veveče 140.

INOZEMSKA BORZA.

— Curih, 15. julija. Današnja borza: Beograd 6.40, Praga 16.05, Dunaj 0.0077, Newyork 5.44, London 23.88, Pariz 28.30, Milan 23.55, Berlin 1.30, Amsterdam 206.

— Trst, 15. julija. Predborza: Beograd 27.25—27.35, London 101.10—101.20, Pariz 120.25—120.75, Newyork 23.05 23.125, Curih 424.50—426, Dunaj 0.0329—0.031, Praga 63.35—63.75.

— Dunaj, 14. julija. Devize: Beograd 838—842, London 311.000—312.000, Milan 3054—3056, Newyork 70.936—71.185, Pariz 3687—3703, Praga 2105—2115, Curih 13.075—13.125.

Valute: dinar 837—843, dolar 70.460—70.560, lira 3070—3090, česka krona 2092—2103.

DR. IVAN ROBIDA:

29

Rože ob potu.

Sodnik: Kaj naj bo to? govori jasno!

Rabelj: (britko) Kdaj za izpoved je prekasno? A grešnik ž njo odlašaja vsak.

(odmor)

Ko davi sem na rame meč zadel in se na pot odpravil, vse svoje sile sem zastavil, da zmagam nad seboj misleč.

Preveč moči sem si prisodil, za križev pot, ki sem ga hodil, za križ, ki vanj prelil sem meč. In kar trpel sem in trpim — še za — krvnika je — preveč.

Sodnik: Temno je vse, kar govoriš.

Rabelj: (razburjeno) Pa bodi luč! Osvobodim naj se! Pribijte me na križ, sam se ne bom, — ne morem se. Ne morem! — Proč s teboj! — In naj

se ne dotaknejo rok te moje več — in najmanj zdaj!

(vrže meč po tleh)

3. prizor.

(Opatica nastopi s spremstvom ter ostane v ozadju)

ko moral bi končati njo, ki vreden nisem, da bi ji noge objeti bele smel,

(se vrže pred Lucijo, ji objame noge in jih skuša poljubiti) da bi umil s poljubi jih ljubezni blazne moje!

Lucija: Jaz sem na koncu svojih sil! — (v zadregi) da zadnje hipe mi teži takó! —

France: (ki je ves čas mrko gledal na obsojenko in rablja, skoči proti odru)

(ironično) Te ži? — Ne! ne! Naj jih sladi z otrovom volje mlesti svoje, in kot v poročne naj noči sopari srce zanj tvoje zadrti, ko pred nožice belokože obojujoče položi v zamolklo plamenečem žari srca ti svojega mokročvetoč rože ...

(stopi do ležega krvnika, ga z levico potrese za desno ramo in ga dvigne v toliko, da si gledata iz oči v oči)

(sarkastično) Daj! dvigni ženin se, odmeni nevesta čaka, drugovi in svati! odpira raj se na stečaj! natrži rož po moče žejni trati, in travici zeleni poljube tiste svoje blazne daj! (bliskoma izdere nož iz pasu, mu ga zarine v srce in odskoči zopet v ospredje)

Rabelj: (začuden) Kdo? ti? Da take oči tudi moré? Zadel je srce, in smrtni obliva me znoj!

Lucija: Moj Bog, kaj storil si, France? —

France: Ti vprašaš še? udova ti neporočena! In vendar žena izgubljena, (mehko, britko) kakó, kakó sem ljubil te!

Ljudstvo: O glejte, kaj ljubezen vse stori!

Rabelj: Umiram! — In prav je takó, da padel sem v prah

pred teboj! Saj lepó in sladkó je izhrepeneti in umreti ob tvojih nogah, o Lucija!

Lucija: (pristopi k umorjencu) Izhrepenel si, izkrvavel si —! In meč usmiljeni ti tvoj iz rok je pal! Kakó, kakó si nad menoj se kruto maščeval, rešitelj rešeni ti moj!

France: A mene — ni odrešil — in meni ni utešil ognjene žejne v prsih mi po njej!

Sodnik: (straži) Kaj še pomišljate? Napreji! In primite zločinca! Ne! Človeka se ubijati ne sme, in bodisi, da je — krvnik.

France: (čistično) Gotovo ne, gospod sodnik! Vendar loviti in soditi se jaz ne dam. Sam svoj sodnik, sam svoj krvnik se sodim sam. (Se zabode in pade ob klopi na tla)

Pri podpisu sta se obenem izmenjali dve not, ena, s katero naša vlada izjavlja, da stopijo oni dan, ko se objavi nova carinska tarifa v veljavnost, tudi vse olajšave, določene v pogodbi, kakor postavke za blago, ki se uvažajo iz Italije v našo državo. Druga nota izjavlja, da se nadaljujejo pogajanja o onih predmetih, ki sedaj še niso mogli biti rešeni.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) V prometnem ministrstvu je bila včeraj popoldne konferenca italijanskih in jugoslovenskih komisarijev radi podpisa prometne konvencije. Težkoče dela samo vprašanje prometa z Reko. Naša delegacija odločno vztraja pri svojih zahtevah in noče ničesar popustiti.

Gospodarsko-financijski ministrski komitete je včeraj razpravljalo o novi carinski tarifi, ki se istočasno objavi, ko bo odobrena in objavljena na novo sklenjena trgovinska pogodba z Italijo. Ministrski odbor je sprejel končno odločitev izdelati načrt nove carinske tarife kljub temu, da je fin. minister navajal nekatere finančne tehnične ovire. Z novo carinsko tarifo so zavarovani nekateri naši industrijski izdelki. V drugem oziru carinska tarifa zelo olajšuje izvoz, svoboden je izvoz strojenih koč za hrastove prage je znižana izvozna carina od 15 na 10 dinarjev.

Snoči je bila podpisana tudi veterinarska konvencija o pregledovanju živine na meji.

Trgovinski minister dr. Krizman je podal po podpisu trgovinske pogodbe daljšo izjavo, v kateri med drugim veli: »Po raznih težkočah in dolgi svetovanjih je končno podpisana trgovinska pogodba med Italijo in našo kraljevino. To je dogodek posebnega značaja v naši trgovski politiki. Z njo niso le definitivno urejeni naši odnosi z Italijo, marveč se tudi postavlja naša trgovina na trdnije temelje.«

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Trgovinska pogodba, sklenjena včeraj z Italijo, stopi v veljavo takoj po obojestranski ratifikaciji od strani narodnih skupščin. V zunanjem ministrstvu v veliki dvorani so se ob 18.15 zbrali v polnem številu delegatje gospodarske komisije. Zanimiv je bil pojav, da so vsi italijanski delegatje prispeji v črni predpisani obleki, dočim sta bila v črni na naši strani samo pooblaščen minister Rybař in sekretar delegacije, dočim so bili vsi ostali v poletni beli obleki. Po končanem podpisu so si člani podali obojestransko roko ter si čestitali. Pri podpisu ni bila izvršena nikakr ceremonija, niti ni bilo običajnih oficijelnih govorov. Prvi je pogodbo podpisal trgovinski minister dr. H. Krizman, za njim italijanski poslanik general Bodrero. General Bodrero je prvi zapustil zunanje ministrstvo ter je novinarjem pred vstopom v svoj avtomobil kratko omenil: »Končano je! Podpisali smo!«

znanju Rusije, v tem oziru ste zanimivi izjavi dr. Beneša in dr. Ninčiča. V tem vprašanju je ostalo isto razmerje, kot na beogradski konferenci. Praška in beogradska vlada ste povsem neodvisni od Bukarešte v ruskem vprašanju. Glede besarabskega vprašanja ni izključeno, da se dr. Beneš posreči romunsko vlado pregovoriti, da nekoliko popusti od svojega intarsigentnega stališča.

List pa posebno podčrtava izjavo dr. Ninčiča o najnovejših obmejitvah konfliktih med Italijo in Jugoslavijo. — Pravi: Posebne omejitve je vredna izjava dr. Ninčiča glede odnošajev Jugoslavije napram Italiji. Ta izjava postavlja v pravo luč zadnje mučne dogode ob meji, ki imajo svoj vzrok edino v okolnosti, da še ni potegnjena določna meja črta. Italijanski diplomati krogi so dr. Ninčičevo izjavo sprejeli z največjimi simpatijami.

Revolucija v Južni Ameriki.

— Dunaj, 15. julija. (Izv.) Braziljsko poslanstvo je prejelo iz Rio de Janeiro z dne 13. t. m. datirano brzojavko, ki veli:

»Zvezna vlada je prejela od svojih diplomatskih zastopstev napache alarmantne vesti, ki so bile objavljene v evropskem tisku o položaju v Sao Paulo. Nekateri listi v Buenos Airesu in v Montevideo, kakor tudi dopisniki zunanjih listov v teh mestih so postali žrtve svoje dobre vere, ko so razširili tendenciozne vesti, ki so jih spravili v svet interesirani ljudje. Pri revolvi v Sao Paulo gre za upor državne policije v Sao Paulo. Ta upor je z ozirom na hitro intervencijo zvezne vlade in vlade države Sao Paulo omejit samo na to mesto in je brez vsakega vpliva na druge pokrajine države. Neresnično je, da bi se uporniško gibanje razširilo tudi na Južno Brazilijo. Tam vlada mir. Ker zvezna država noče razrušiti mesta Sao Paulo, se je akcija vlade omejila le na obkolitev mesta in na bombardiranje vojašnic in skladišč upornikov. Uporniki so predlagali pogajanja. Zvezna vlada je to ponudbo odklonila in zahtevala brezpogojno predajo. To je treba tudi pričakovati v kratkem. Zvezna zveza med Rio de Janeiro in Sao Paulo je vzpostavljena.

— Buenos Aires, 14. julija. (Izv.) Po vestih iz meje so uporniki vneli povelnika vladnih čet generala Horenho. Vlada v Sao Paulo je bila prisiljena odstopiti. Voditelji vstave so izjavili, da je revolucionarno gibanje naprejeno tudi proti zvezni vladi Brazilije.

— Newyork, 14. julija. (Izv.) Po brezvišnih poročilih, ki jih je oddal pred Santonom vsidrano japonsko brodicje, gore dokl pri pristanišču Santos. Pri obleganju mesta Sao Paulo je bilo ubitih okoli 400 civilistov.

— Newyork, 14. julija. (Izv.) Po vestih iz Brazilije je bilo pri zadnji revolvi v Sao Paulo, ki je bila mestoma zelo krvava, ubitih na obeh straneh okoli 3000 oseb, med njimi tudi veliko število civilnih, v revolucijo nezapletenih oseb.

ODHOD FRANCOSKE DELEGACIJE V LONDON.

— Pariz, 15. julija. (Izv.) Francoska zbornica je danes ob 1.30 zjutraj končala razpravo o amnestijskem zakonu. Zakon je v celoti sprejet. Razpravi je ministrski predsednik Herriot prisostvoval do nje konca. Danes ob 10. dopoldne je odpotovala francoska delegacija s Herriotom na čelu na londonsko konferenco. V Herriotovem spremstvu se nahajajo finančni minister Clementel, vojni minister general Nollet in generalni tajnik zunanega ministrstva Perretti della Rocca. Francoska delegacija se deli v pet sekcij: v diplomatsko, vojaško, finančno, gospodarsko-tehnično in juridično.

DR. BENEŠ O AVSTRIJSKIH FINANCAH.

— Dunaj, 15. julija. (Izv.) V razgovoru s praškim dopisnikom »Neue Freie Presse« je zunanji minister dr. Beneš med drugim izjavil, da vstop Nemčije v Društvo narodov iz tehničnih razlogov ni mogoč do konca tega leta. Na vprašanje, če je pričakovati, da se bo Društvo narodov v svoji komisiji bavilo s povzemanjem avstrijskega državnega proračuna, za kar je Avstrija naprosila, je dr. Beneš odgovoril, da je to pričakovati. Vendar so se od gotovih strani pojavili pomisleki, da bi se Avstriji dovolilo povzemanje državnega proračuna, čeprav je utemeljeno na način, da se imajo povzeti plače zveznim uradnikom. S povzemanjem plač bi bili avstrijski uradniki veliko boljše plačani kakor angleški in francoski. Mogoče je, da Anglija in Francija ne bodo šle v tem vprašanju predalec. Tudi zadnji dogodki v avstrijskem bankarstvu niso v Društvo narodov povoljno vplivali, upati pa je, da se do septembra zadeva popolnoma pojasni in razbistri.

DELNA REKONSTRUKCIJA POLJSKE VLADE.

— Varšava, 15. julija. (Izv.) Še ta teden izvede ministrski predsednik Grabski delno rekonstrukcijo svojega kabineta. Kot zunanji minister bo pozvan v vlado vodja leve Thugut in kot prosvetni minister brat ministrskega predsednika Stanislaw Grabski.

INDUSTRIJSKA KRIZA V NEMČIJ.

— Mannheim, 15. julija. (Izv.) Svetovna tovarna strojev H. Lanz je radi pomanjkanja denarja in denarne krize ustavila v soboto svoj obrat. Odpuščenih je nad 5000 delavcev. Uradništvo bo služba v zakratem roku odpovedano.

KONFLIKT MED FRANCOSKIM SENATOM IN POSLANSKIM ZBORNICO.

— Pariz, 15. julija. (Izv.) Zasedanje senata je odgodeno do 31. julija t. l. Odgovoritev je izzvala v poslanskih krogih vladne večine nezadovoljstvo in ostro kritiko, ker skuša senat na ta način odgoditi sprejem amnestijskega zakona. Senat je po večini proti pomiloženju Cailleauxa in Malvyja. Ta zadeva je povzročila sedaj hud konflikt med senatom in poslansko zbornico.

— Pariz, 15. julija. (Izv.) Nocoj ob 1.30 je zbornica sprejela s 325 glasovi proti 185 glasovom v celoti amnestijski zakon. Zasedanje zbornice je bilo nato odgodeno do 29. julija.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NESREČA.

— Milan, 14. julija. (Izv.) V nedeljo so tri društva iz Lugana organizirala izlet v Domodossolo. Izleta se je udeležilo 84 oseb, ki so se odpelale z vlakom od Locarna, od tam pa s posebnim vlakom električne železnice. V bližini Domodossola pri občini Mazzera se je vlak, ki je obstojal iz dveh vozov, prevrnil preko 2 metra visokega nasipa v jarek. Vlak je bil popolnoma razbit in so potegnili izpod ruševin nekoliko gosodično mrtvo ter 45 oseb več ali manj težko ranjenih. Elektr. železnica je bila zgrajena lansko leto in so se že pri otvoritvi pokazale velike napake. Vlak je na mestu nesreče vozil zelo hitro, čeprav so tam veliki ovinki. Vzrok nesreče je v tem, da so vlaku odpovedale zavornice.

Politične vesti.

— Sestanek kralja Aleksandra s prezidentom Masarykom. Kakor poročajo iz Prage, pride v četrtek 17. t. m. v Karlove Vary predsednik Českoslovaške republike dr. Masaryk. Govore tudi, da tja prispe tudi naš kralj Aleksander I.

— Ali poda Pašić ostavko? O tem vprašanju razpravljajo beogradski listi in prihajajo do tega-le zaključka: Najverjetneje je, da poda Pašić demisijo, vendar pa so politiki, ki zastopajo mnenje, da se kriza konča in razplete brez demisijskega sedanja vlade. To bi bilo v slučaju, ako bi krona usvojila razloge min. predsednika Pašića in mu poverila volilni mandat. Temu bi sicer sledila ostavka, tako samo radi forme. Čim bi bilo vse izvršeno in pripravljeno bi krona sprejela ostavko sedanja vlade, istočasno pa bi podpisala ukaz o novi volilni vladi. Po podpisu tega ukaza se kralj zopet vrne na Bled.

— Kajnovstvo in abelstvo. Današnji »Slovenec« prinaša dolg, strupeno pisan uvodnik, v katerem mrgoli sovražnosti do jugoslovenstva, ki je za nas liubezen do obstoječe enotne države Srbov, Hrvatov in Slovencev ter dolžnost do njenega čim jačjega procvitaja. Tako liubezen do nove države imenuje »Slovenec« kajnovstvo nad slovenskim narodom (!). Toda v isti sapi, ko piše o kajnovstvu nad slovenskim narodom, pristavlja slavošpev »idealno zasnovani« Orjuni (lastne besede današnjega »Slovenca«) in govori o zlorabah »organizacije jugoslovenskih nacionalistov«. Na eni strani torej lopovski podtikanje kajnovstva nad slovenskim narodom, ker se liubi novo državo in ker se zagovarjajo dolžnosti napram skupni domovini, po drugi strani hinavski slavošpevi organizaciji, ki zagovarjajo isto liubezen in dolžnost do nove države in ki je radi tega naperjena proti notranjim separatistom in rušiteljem enotnosti in nerazdeljivosti nove države. Kajnovstvo je torej po lastnem protislovju klerikalnega dnevnika čisto lepa stvar — »idealno zasnovana« Orjuna, torej organizacija z idealnim programom, med tem ko je klerikalno abelstvo najprostejše varanje javnosti s »separatizmom, neprikritim pohlepom po klerikalni avtonomiji in strahovladi v Sloveniji, podtikanje nečednih dejanj nasprotnikom separatizma v Sloveniji«. »Slovenec« in njegova klerikalna stranka bi že bila nacionalistična, toda le pod pogojem, da prej naša država izroči ljubljansko in mariborsko oblast klerikalni stranki in da jo ustoliči za avtonomnega in zakonodajnega poglavarja vse slovenske bodočnosti dr. Brejca. V tem slučaju bi Slovenci padli pod grdo diktaturo duševnega in gmočnega življenja, kakršna je cvetela pred svetovno vojno, ko je avstrijska oblast izročila bivšo Kranjsko klerikalnim mogotcem. Ker pa tega noče storiti Jugoslavija, ki je moderna država, namenjena svobodi in bratski enakosti vseh državljanov brez razlike vere, kulturne nazora ali stranke, se protivi »Slovenec« in SLS Jugoslaviji in govori o »kajnovstvu« dr. Žerjava in tistih, ki žele mogočno in enotno Jugoslavijo, abelstvo pa prideva tistim, ki so rušitelji naše notranje slege ter mirnega državljanskega življenja in napredovanja!

— Svoboda društvenega delovanja in »provokacije«. Ko so trboveljski komunisti zavratno napadli nacionalistične manifestante iz cele Slovenije, ki so hoteli v Trbovljah razviti prapor

svoje tamošnje podružnice, je »Slovenec« to nevalificirano kršitev svobode javnega kretanja utemeljeval s tem, da bi bila morala državna oblast prepovedati nacionalistično slavnost, ker je ta pomenila provokacijo komunistične večine v Trbovljah. Ta utemeljitev je popolnoma sorodna utemeljitvi italijanskih in nemških mogotcev, ki so pred vojno zahtevali od avstrijskih državljanov oblasti prepovedi slovenskih manifestacij, češ da pomenijo provokacijo manjšine napram večini. Tako je bilo v Celovcu, v Mariboru, Celju, Gorici, Trstu in drugje. Slovenska tolovadna društva na pr. so se morala v takih slučajih v velikih lokih izogibati sredine mesta in na veselične prostore hoditi po predmestjih. »Slovenec« tiče avstrijske metode globoko v kosteh, zato posnema tedanje nemške mogotce in z njihovimi argumentacijami brani komuniste pred nedolžnimi nacionalističnimi manifestanti in jih še dolži »provokacije«. Takšno nepošteno zagovarjanje imenuje »Slovenec« nepristransko obrambo nedolžnih in zapostavljenih. Po tej logiki ne sme napreden človek v občini, ki je klerikalna, ker bi to pomenilo »provokacijo« klerikalnih občanov, in če bi se napreden človek branil pred napadom združenih klerikalnih občanov, bi »Slovenec« poročal, da so bili občanarji nedolžni in da zadene krivda pravzaprav naprednega človeka, ki je šel »provocirati« klerikalne občanarje. Lepa je svoboda, kakršno si predstavlja »Slovenec« in kakršno bi rad uvedel v svoji sanjski avtonomiji!

Pravica svobode društvenega gibanja in delovanja naj bo sveta samo za klerikalne organizacije in za klerikalne manifestacije, za napredne in nacionalistične pa naj velja izgovor o »provokaciji« komunistične ali klerikalne večine! Po tej logiki bi bila morala napredna Ljubljana lani pobiti klerikalni katoliški shod, ker je pomenil »provokacijo«. Tedaj pa se je napredna Ljubljana vedla nekoliko drugače, kakor so se obnašali komunisti v Trbovljah in njih zagovorniki »Slovenec«. Mi pa natančno vemo, kako bi se bila obnašala Ljubljana, da je sedež klerikalne avtonomije in mesto s klerikalno večino, ako bi v njej bila priredila napredna in nacionalistična organizacija shod, kakršen je bil katoliški! Vse bi bila klerikalna druhal opljuvala in pobila!

Odkritje spominske plošče Miloradu Draškoviću.

V Delnicah na Hrvaškem je bila v nedeljo na svečan način odkrita spominska plošča pok. ministru Miloradu Draškoviću in sicer na mestu, kjer ga je zadela atentatorjeva krogla. Slavnost je bila prava manifestacija jugoslovenske ideje. Na svečano odkritje so prispele poslanci in predstavniki različnih oblasti iz vseh krajev države. Vlada je bila zastopana po državnem podtajniku g. Vekoslavju Wilderju, dalje so slavnosti prisostvovali predsednik »Samostojne demokratke stranke« posl. Edo Lukinić, dr. Ljuba Tomašić, zastopnik zagrebške organizacije samostojnih demokratov, zastopniki Sokolstva itd. Okoli spominske plošče je bilo položenih nebroj vencev, med njimi vence kraljevske vlade. Svečano odkritje se je vršilo ob 12. ko so prispela poslanci poslanstva iz Beograda in Zagreba. Najpreje je prota Vladimir Duić opravil svečan parastos. Pevsko društvo »Balkan« iz Zagreba pa je zapelo žalostinko. Po parastosu je imel lep govor g. Duić, na kar so govorili g. Janko Krečić, ravnatelj Prve hrvaške štedionice, podr. v Delnicah, nač. g. Ivan Plešić, ki je odkril spominski križ, na kar je povzel besedo državni podtajnik g. Vekoslav Wilder, ki je poveljeval pokojnega Milorada Draškovića, izvajajoč v svojem krasnem govoru med drugim: »Stoj popotnik. Odkrij se na tem krvavem ali svetlem mestu, na katerem je padel človek, ki je delal za sigurnost, mir, red in dobro tvojega naroda! V imenu davidovičevskega poslaniškega kluba iz Sumadije je govoril poslanec Gjoka Popović. Krasen govor je imel v imenu glavnega odbora samostojnih demokratov dr. Edo Lukinić, ki je naglašal, da veliki dogodki dobe velike ljudi. Veliki, največji dogodek v zgodovini našega troimenega ali enega naroda, njegovo osvobodjenje in ujedinitje v edinstveno veliko našo narodno državo, našel je tudi svojega narodnega velikana Milorada Draškovića. Končal je svoj govor s »Slava« vzklikom pokojnemu Draškoviću. Govorilo je še več govornikov, nakar je bila slavnost zaključena.

Poizvedbe.

Lovska psica (ptičarica)

zjavo »sive barve, resnate pasme (Stichelhaar), se pogaša od srede 9. t. m. — Sliji na ime »Frika«. — Eventuelna poročila o njej se naprošajo na: Mirje, vila Simenc — ali v lekarno na Karlovski cesti. — Najditelj dobi nagrado. 4614

Stjepan Radić ustreljen v Moskvi?

Vest še ni uradno potrjena.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Sofijski socialistični list »Epoha« javlja po letonskih »izvestjih«, da je bil Stjepan Radić v Moskvi ubit povodom neke vojaške parade. Radića je po poročilu »izvestje« ubil njegov rojak Bakić, ki služi v rdeči armadi. Bakića so oblasti aretirale. Na Radića je Bakić oddal več strelav. »Epoha« priobčuje nekatere podrobnosti ter pravi, da je Bakić zavze-

mal v rdeči armadi važno mesto. Bakić je baje izjavil, da je ustrelil Radića, ker je izdal hrvaški narod. Bolgarski list pripominja, da je bil Radić na mestu mrtve. Vest, pravi »Epoha«, še ni uradno potrjena in je upati, da bo demantirana. (Beležimo to senzacijo, da si smo mnjenja, da je malo verjetna. Ured.)

Neizpremenjen politični položaj

Kralj se vrne v Beograd v četrtek ali petek. — Rešitev krize koncem tedna.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) V razvoju notranjepolitičnih dogodkov je opaziti zadnje dni radi lahkega obolenja N. Vel. kralja popolno stagnacijo. Vsa politična javnost pričakuje samo kraljevega povratka iz Topole. Kraljevo prehlajenje ima lahek značaj, vendar je kralj včeraj v Topoli ostal ves dan v svojem stanovanju ter ni nikogar sprejemal. V Topoli je bil pozvan kraljev telesni zdravnik dr. Kohen. Politični krogi zatrjujejo, da se kralj po vrne v dveh ali treh dneh. Kraljevega povratka je pričakovati v četrtek zvečer ali v petek zjutraj.

Sigurno in pozitivno je, da se takoj po kraljevem povratku otvori vladna kriza in da bo ministrski predsednik Pašić podal ostavko svojega kabineta. Radikalni krogi so popolnoma prepričani, da se ta kriza reši na ta način, da bodo razpisane nove volitve in da bo volilni mandat poverjen vladi nacionalnega bloka. Kriza bo rešena koncem tedna. Za četrtek ob 10. dopoldne je sklicana plenarna seja Davidovičevega parlamentarnega kluba in glavnega odbora njegove stranke, da se po-

svetuje o nadaljni taktiki napram vladni krizi.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Danes dopoldne je splošni notranje-politični položaj popolnoma neizpremenjen. Niti v predsedstvu vlade niti v narodni skupščini ni bilo nikakih važnih političnih razgovorov, ozir. sestankov. Parlamentarni krogi so prepričani, da ostane kralj v Topoli še nekaj dni. Ministrski predsednik Nikola Pašić je danes dopoldne v svojem kabinetu reševal tekoče vladne posle, ter se je mestoma kratko razgovarjal s posameznimi ministri. — V beogradski javnosti je danes razširjena vest, ki je prišla preko Sofije, da so v Moskvi ubili Stjepana Radića. Ta vest ni verjetna, a pozitivna demantija ni.

Vsa javnost danes razpravlja o posmenu včeraj z Italijo sklenjene trgovinske pogodbe. Italijanski poslanik Bodrero namerava koncem tega meseca prirediti za vse člane gospodarske komisije, ki so sodelovali pri sestavi trgovinske pogodbe, izlet do Smedereva na italijanski rečni bojni ladji »Giannini«, ki je ukrancana v beogradskem pristanu.

Zunanji minister dr. Ninčič je šele na Dunaju zvedel o smrti svoje matere, ki je umrla pri njegovem bratu dr. Velizarju Ninčiču, našemu konzulu v Marseilleu.

Prihod poljskih oficirjev v Beograd.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Danes ob osmih zjutraj je prispela z brzovlakom v Beograd reprezentanca poljskih oficirjev pod vodstvom majorja Lame. V Beograd je prispelo 93 oficirjev in 34 dam. Na kolodvoru so člani uprave vojne akademije priredili bratom Poljakom najpristronejši sprejem. Poljske tovariše so pozdravili general Pokorny, upravnik vojne akademije, general Belić, njegov pomočnik, general Kalafatović, prof. vojne akademije general Gjorgje Lazić in celokupni odbor vojne akademije. Poljski oficirji so gostje vojne akademije. Danes popoldne si ogledajo zanimivosti mesta, jutri odpotujejo do Pančeva, večja skupina položi na Avali vence na grob neznane mu junaku. V Beogradu ostanejo tri dni, nakar odpotujejo v Negotin, Niš in Skoplje, kjer si ogledajo kosovsko bojišče, pred vsem Ovčje polje.

UGODNI KOMENTARJI ITALIJANSKEGA TISKA O IZJAVI DR. NINČIČA.

— Rim, 15. julija. (Izv.) Današnji »Messaggero« komentira rezultate praške konference Male antante ter pravi, da so pač rezultati, kakor jih je bilo pričakovati. Konferenca ni dala novih elementov za evropsko politiko. Na konferenci se je mnogo govorilo o pri-

Zunanji minister dr. Ninčič na Dunaju.

Prisrčen sprejem od strani avstrijske vlade.

— Dunaj, 15. julija. (Izv.) Jugoslovenski zunanji minister dr. Ninčič je včeraj ob 14.30 popoldne prispel na svojem povratku iz Prage na Dunaj in je bil na kolodvoru najpristronejši sprejem od zastopnikov avstrijske vlade. Ministra dr. Ninčiča so pozdravili na kolodvoru avstrijski zunanji minister dr. Grünberger, predsednik Narodnega sveta Miklas, jugoslovenski poslanik Mijolević in češkoslovaški poslanik včeučiliški profesor dr. Krofta. Navzočih je bilo še več drugih dostojanstvenikov in zastopnikov oblasti.

Zvezni predsednik dr. Hainisch je ministra sprejel v posebni avdijenci, po avdijenci je dr. Ninčič posetil podkancelarja dr. Franka, s katerim se je dalje časa razgovarjal o vseh obeh državah zadevajajočih vprašanjih. Zunanjemu ministru dr. Ninčiču na čast je priredil avstrijski zunanji minister dr. Grünberger večerjo v hotelskih prostorih Kobenzl.

Večerniki in današnji jutranji listi zelo toplotno pozdravljajo poset dr. Ninčiča na Dunaju ter mu žele dobrodošlico. »Neue Freie Presse« pristavlja, da bo dr. Ninčič imel tu priliko podati taka pojasnila, ki bodo lahko dopolnila v izrazih važne komunikacije. Bitveno dejstvo praškega sestanka je omejitve delokroga skupnih ciljev. Važno pa je, da so se te tri države v Pragi posvetovale o londonski konferenci in da je bilo govora o septembarskem zasedanju Društva narodov. Minister dr. Ninčič, ki je vedno o Avstriji simpatično govoril, bo tu prisrčno pozdravljen. Lahko ga tudi zagotovimo, da srčno občutimo težko osebnostno izgubo, ki ga je zadela s smrtjo njegove matere.

Sokolstvo. SOKOLSKA SLAVNOST V ST. JURJU PRI CELJU.

Celje 14. julija.

V nedeljo 13. julija se je v prijaznem narodnem trgu St. Jurja ob južni železnici vršil IX. župni zlet Sokolske župe v Celju. Udeležilo se je zletu okrog 170 članov v kroju, nad 120 članic, moški in ženski občinstvo, moška in ženska deca, vojaštvo in mnogo narodnega občinstva od blizu in daleč.

Povorka

Po prihodu lutanjih vlakov je Sokolstvo pozdravilo na postaji starosta šentjurskega Sokolskega društva br. Masinak. Po pozdravi se je formirala veličastna povorka s petimi društvenimi in enim naraščalskim praporom ter železničarsko godbo »Drava« iz Maribora na čelu. Krenila je skozi zastave in slavalok okrašen trg, živahno pozdravljana od domačega občinstva pred občinsko hišo trške občine.

Pozdrav

Pred občinsko hišo se je povorka ustavila. Pričakoval je Sokolstvo trški občinski svet z županom g. Čretnikom na čelu ter velika množica občinstva. Sokolstvo sta v lepih besedah pozdravila župan trške občine g. Čretnik ter zastopnik občine St. Jurja-okolica. Pozdravnim besedam je odgovoril župni starosta br. dr. Gvidon Serbec. V imenu Sokolskega Saveza pa je govoril br. dr. Fetič iz Ljubljane. Po končanih govorih je godba zaigrala »Lepa naša domovina«. Povorka je nato odšla skozi trg pred osnovno šolo, kjer se je razšla. Telovadci so nato odšli na telovadišče, kjer so se pričele skušnje za popoldanski nastop.

Na grobu Junačka Malgaja

Člani netelovadci so se napotili nato na šentjursko pokopališče, da se poklonijo junačku in šentjurskemu rojaku Malgaju. Ki sniva tam večno spanje. Ob grobu je v imenu Sokolske župe v Celju spregovoril starosta Sokolskega društva v Celju br. dr. Milko Hrašovec, v imenu šentjurskega Sokolskega društva pa br. dr. Fetič. Ob slavi ključ mrtvimu junačku je bil položen na grob lipov venec s trobojnic.

Po končanem popoldanskem sporedu

so se vršili po raznih šentjurskih narodnih gostilnah obedi, kjer so bili gostje postreženi v popolno zadovoljnost.

Javna telovadba

Ob pol 16. se je pričela na telovadišču javna telovadba. Nastopili so najprej člani in članice s prostimi vajami, nato so sledile proste vaje obeh naraščalcev, moške in ženske dece, za tem pa orodna telovadba. Po orodni telovadbi je nastopilo vojaštvo s prostimi vajami ter vajami s puškami. Telovadba je krasno uspela in je Sokolstvo celjske župe z isto poljožilo časten obračun sokolskega dela v minulim letu. Obisk občinstva pri javni telovadbi je bil časten.

Ljudska slavnost

Po končani telovadbi se je razvila živahna ljudska veselica na veseličnem prostoru. V raznih šotorih, ki so bili bogato obloženi z raznimi dobrinami, dobro vinsko kapljico, pivom, brezalkoholnimi pijačami itd., so stregle narodne šentjurske gospe in gospodine. Z večernimi vlaki se je Sokolstvo vrnilo.

Navdušenje v Celju

Ko se je celjsko Sokolstvo z vojaštvom vrnilo z večernim vlakom, da je pred kolodvorom pričakovala velika množica občinstva, ki ga je burno pozdravljala. Razvila se je povorka skozi Aleksandrovo in Prešernovo ulico pred vojašnico, kjer je Sokolstvo napravilo špalir v vojašnico Kralja Petra korakajočemu vojaštvu. Navdušenja vzklanjala ni hotelo biti konca. Zlet je kljub vsem protigostilnim nasprotnikom Sokolstva krasno uspel in bo vsakemu udeležencu ostal gotovo v prijetnem spominu.

— Sokol v Radovljici sklicuje izredni občni zbor, ki se vrši v Sokolskem domu v soboto dne 26. julija t. l. ob 20. uri. — Dnevni red: 1. Sprememba pravil; 2. slusajnosti. — Zdrav!

Julijanska krajina.

— Podgora in Sempeter priključena Gorici. V zadnji seji goriškega mestnega sveta je poročal dr. Verzeznassi o potrebi priključitve Podgore in Sempetra Gorici. Priključitev je bila sprejeta soglasno. Prihodnjici štande na vrsto priključitve Solkana in Stredreža in morada še Ločnika. Poročevalec je rekel, da priključitev ni oportuna, ampak potrebna, da bodo namreč propadajoče goriško mesto vzdrževali Slovenci, ki pa naj bi se zato v zvezi z mestom toliko hitreje potujčevali!

— Čehoslovaki v italijanskem kopališču. Lansko leto je bilo zelo mnogo čehoslovakov na jugoslovanskem moraskem bregu ali Italijani so jih bili privlačili veliko število tudi v svoja kopališča. Posetniki Gradača so rekli, da je čehoslovakov tam zopet toliko, kolikor jih je bilo pred vojno. Do vojne je prihajalo v Gradač gostov do dvanajststisoč; tretjino so dali čehoslovaki. Lani so Italijani kazali vsem gostom, elasti za čehoslovaki, največjo vstržnost in vljudnost in sicer s velikim uspehom. Le tojbe poletje bodo vsa kopališča v italijanskem obseju polna čehoslovakov, posebno pa v Gradaču Organizirali so si čehi svoje pomorske izlete izborni, tako da po. Miljajo vsak mesec otroke manj premožnih staršev v gradaško kopališče, potem skrbil posebna organizacija za odrasle, manj premožne, da lahko pridejo v Gradač. Premoženih čehoslovakov obišče na tisoče in tisoče

italijansko morisko obal. Kopališke uprave so zadovoljne in prebivalstvo veselo dohodkov iz tako velikega tujkega prometa. V Portorose v Istri, nasproti Gradaču, je morisko kopališče, elasti ugodno za otroke. Tam je bilo dne 5. tm. navzočih 1110 gostov, med temi 45% čehoslovakov. Tak odstotek čehoslovakiških gostov se bo kazal tudi drugod.

— Promocija naših rojakov v Julijaki Krajini. V petek 11. tm. sta na živnozdravniški visoki šoli promovirala za doktorja veterinarstva Josip Štemberger iz Goč pri Vipavi in Mirko Legiša iz Mavhin na Krasu. Na univerzi v Padovi je 13. tm. promoviral za doktorja iuris Tržčan Anton Železnik.

— Oberdank na odru. Opera »Guglielmo Oberdank«, uglašil Alberto Coniglio ena besede publicista Ernesta Corsarija, se ne vzpizori, kakor se je pričakovalo, najprvo v Trstu, ker so se nekateri fašisti, ki prvaki protivili vpizivoti, češ, da bi se na tak način le profoniral spomin velikega mučenika, marveč v Benetkah na prižadevanje posebnega odbora. Italijanska gledališka družba vpizivoti potem opero v vseh večjih italijanskih mestih. V Trstu so sedaj nekateri Italijani vsi iz sebe da so jim Benetkani odvzeli Oberdanka. Fašistovski »Popolo« moči.

Turistika in sport. ČETRTI IN PETI DAN OLIMPIJADE.

Švicar Imbach izboljša v predteku svetovni rekord 400 m za 2 desetinke.

Četrti dan je kljub deževnemu vremenu prinesel lepe rezultate. Znanil Fincc Ritola si je priboril že drugo zmago, med tem ko je »naltitnejši človek sveta« Anglež Abrahams razočaral na 200 m, saj je po nizgovni zmagi na 100 m vse pričakovalo, da zmaga i na 200 m.

Finalne zapreke 110 m. 1.) D. C. Kinsey (Am.) 15; 2.) Atkinson (Juž. Afr.) za prsa; 3.) Petterson (Šv.) 3 m; 4.) Christerson (Šv.) 2 m; 5.) Anderson (Am.). Ganthier, ki je bil tretji, je bil diskvalificiran, ker je podrl tri zapreke.

Finalne 200 m. 1.) Scholz (Am.) 21.6; 2.) Paddock (Am) prsa; 3.) Liddell (Brit) 1—2 m; 4.) Hill (Am); 5.) Norton (Am); 6.) Abrahams (Brit.). Pričilo dober starat, le Abrahams malo »vkrade«, Paddock vodi, tik njega Scholz, pri ca 40 m preide Scholz Paddocka.

800 m steeple (naravne zapreke, grabni, voda itd.) 1.) William Ritola (Fin) 9.33.6; 2.) Katz (Fin) 50 m zadal; 3.) Bontemps (Fr.); 4.) Rick (Am); 5.) Ebb (Fin); 6.) Montaque (Brit).

Predteki 1500 m (6X7 tekmo.) Za finale se kvalificirajo: 3 Amerikanci, 4 Finci, 2 Britanci, po 1 Francoz in Švicar.

Predtekmata pešhoja 10 km. Vršila se je le prva »serie«, v kateri je zmagal Godwin pred Pavesi (Ital.) v času 49.04. Bilo je predanih obilo protestov, ker se je radi tekanja med hojo diskvalificiralo polno tekmovalcev tako, da so se druge »serie« preložile na petek in finale na nedeljo.

Po točkah koncem četrtga dne stoje: 1 mesto Amerika 133 točk, 2 Finska 73, 3 Britanila 33, 4 Švedska 19, 5 Francija 13, 6. Madžarska 7.

Točke štejejo: mesto 10, drugo 5, tretje 4, četrto 3, peto 2 in šesto 1 točko.

Peti dan. Danes obdružuje vse Nurmila ki je v preteklu ene ure zmagal i na 1500 i na 5000 m, obe disciplini tik ob svetovnem rekordu, ter Imbacha, ki je ležerno in z lahkoto pretekel, oziraje se večkrat po sotekmovalcih, 400 m v drugi »eliminatore« v času 48. Pomisliti moramo, da je lani na prvenstvu Slovenije zmagala štafeta Primorja z Valtrčem in Perparjem v času 47, da si lahko predstavljamo, kaj znači čas 48 na 400 m. Dosedanji rekord je znašal 48.2 (Reidpath).

Predteki 400 m (17X6 tekmo.) — Najboljši čas Renwick (Brit) 49.2, najsibši Viegberg (Šved.) 52.1. Iz predtekov je izšlo 34 tekmovalcev. Ti so tekli izločilne teke, v katerih je dosegel Imbach s 48 najboljši in Taybor s 49.4 najsibši čas. Demifinale in finale jutri.

Met kladiiva (20 tekmo.) 1.) Totell (Am) 53.29; 2.) Grath (Am) 50.84; 3.) Nokes (Brit.) 48.875 m; 4.) Eriksson (Fin.) 48.74; 5.) Skold (Šved.) 45.285; 6.) Eachern (Am.) 45.225 m.

1500 m finale: 1. Nurmi (Fin.) 3.53.6; svetovni rekord 3.52.6, olimp. rek. 3.56.8; 2.) Scharer (Švica); 3.) Steller (Brit.). — Nurmi se takoj pri startu odtrga od drugih in zmaga z velikim naskokom.

5000 m finale. Komaj se je Nurmi dobro oddahnil, že je moral nastopiti na 5000 m. Na startu zaostane Nurmi, Vide, Ritola vodita. Pri poldrugih rundi je Nurmi šest, pri drugi četrti. V četrti rundi pride v vodilno skupino Vide-Ritola, ki je za 50 m pred vsemi. V nadaljnjih rundah menjaje postruteta tempo zdaj Nurmi, zdaj Ritola, med tem ko Vide zaostaja vedno bolj, je v 8 rundi že 100 m za njima. Ritola in Nurmi sta tik drug ob drugem še 100 m pred ciljem. Komaj tu odloči Nurmi z boljšim finishom tek v svoj prid, za prsa pred svojim kolegom. (Oba sta Finca). Čas 14.31.2, olimp. rek. 14.36.6.

Skok ob palici. Iz predtekom se kvalificirajo za finale vsi, ki preskočijo 3.66 m. Rekorder Hoff (Norv.) ne skače radi bleasure.

Skupna klasifikacija koncem petega dneva: 1. Amerika 175 točk; 2. Finska 103; 3. Britanila 45; 4. Švedska 25, 5. Francija 13; 6. Švica 10; 7. Madžarska 7, 8. Juž. Afrika 5, 9. Nova Zelandija in Norveška po 4; 11. Danska 3; 12. Canada 2. Je torej 32 tekmovalcih držav brez točk, med temi žal tudi mi. Je pa tudi Italija, ki je poslala izredno številno reprezentanco, pa kljub temu »azzurri« niso dosegli nič.

Šesti dan. Na programu je bil desetboj, demifinale in končni finale 400 m in predtekmata 10 km pešhoja (druge »serie«).

V dekathlonu starta Gašpar in Ferko-vič za Jugoslavijo. Desetboj se konča kmalu jutri, vendar žal naša tekmovalca nimata ravno tako nobenih izgledov kot drugi naši olimpijci Perpar, Spahić in dr. Narančić.

V dekathlonu m še končni rezultati. Najinteresantnejši je bil tek na 400 m, kjer se je svet. rekord dvakrat menjal v tekne ure.

V demifinale je zmagal Anglež Fitch v 47.8 pred Imbachom in s tem postavil nov rekord.

Napetost 30.000 glave publike je bila na višku, ko je starter klical finaliste na start. Odlaš dober. Vodi prvo Fitch, potem prične Liddell (Am.) forsirati silen tempo, ki ga edino on obdrži do konca. 1. Liddell (Am) 47.6, 2. Fitch, med tem ko se od prevelikega napora zruši Imbach kot šesti v cilj.

Rekord na 400 m se je torej v predteku dveh dni menjal trikrat.

Vsaka boljša specerijska trgovina prodaja le

Kako se je Italija odmikala od trozveze.

III.

Viktor Emanuel III. je bil nasprotnik Avstrije. To je Bülowu priznal tudi italijanski poslanik Visconti-Venosta. Kraljevo nasprotstvo je podpiral posebej še nevrnjeni obisk Franca Jožefa. Mladi kralj je občutil to kot vdarec na spomin svojega očeta in nase pa tudi kot udarec na kraljev. rodbino in deželo. Viljem je sodil, da treba proti razpoloženju kralja, ki je nasprotno Avstriji, postaviti zunanje ministre, ki bodo sposobni, odbiti kraljevo svojevoljno nastopanje.

V zadnjič omenjeni Bülowi spomniti je navedena tudi izjava Viktorja Emanuela glede odnosajev s Francijo, ki so zelo dobri in ki izbornu služijo interesom Italije. Izjavil je kralj nadalje, da se Italija ne more opirati samo na Francijo, marveč da potrebuje tudi naklonjenosti Nemčije in Anglije.

V takem ambijentu medzavezniške nezaupnosti je prišlo do dijaških izgrediv v Inomostu in potem do protivavstrijskih demonstracij v Italiji. Takrat se je pričelo v Italiji prvokrat govoriti o pangermanizmu.

Lice kanclerja Bülowa se je zresnilo in poslaniki v Rimu, grofu Montsu, je dal nove instrukcije, govoreč tudi o irredentizmu kot gibanju, katerega Italija ne bo mogla zatreti z navadnimi policijskimi odredbami. Ako Italija noče biti v trozvezi, je Nemčija pripravljena, da revidira vso svojo splošno politiko in si poišče solidno prijateljstvo pri Rusiji.

Monts je takoj o tej stvari govoril z italijanskim zunanjim ministrom Morinom, ki je molčal in poslušal. Beseda kanclerja Bülowa ni nič zalegla.

Malo mesecev nato je bila Avstrija znova razburjena proti Italiji vsled irredentističnih demonstracij, ki so jih izvršili Tržčani in Istrani v Vidmu povodom vojaških manevrov. Tam so se klanjali Viktorju Emanuelu in ga pozdravljali kot svojega kralja. Goluhowski je pripovedoval, da se je moral neki avstrijski oficir, poslan od Franca Jožefa, da v njegovem imenu pozdravi kralja, trikrat prikloniti pred zastavami irredentistov. »To je gotovo, da na tak način ne moremo še dalje hoditi z Italijo.« Franc Jožef je rekel Bülowu na Dunaju, da so bile irredentistične demonstracije izzivanje njegove potpelnosti in da prihaja sovražnost do Avstrije s strani mladega suverena.

In mladi kralj je šel oktobra 1903. v Pariz. Ves razkačen je bil nemški poslanik v Rimu Monts in Morin si je mnogo prizadeval, da bi ga pomiril.

V vzbujenem irredentizmu je videl Goluhowski tudi umetno sredstvo, katerega se je italijanska vlada poslužila, da je pritiskala na Dunaj v svrhu sklenitve trgovske pogodbe, ali Goluhowski je odgovoril, da si Avstrija noče s koncesijami kupiti vstavitve irredentističnega gibanja. Zadnji dan zapada stare pogodbe 31. dec. je bila carinska vojna preprečena s provizorijem. Trgovska pogajanja so se zaključila šele 2. dec. 1904.

Pod Giolittijevim ministrstvom se je napetost pomirila. Giolitti je sprejel notranje ministrstvo z izjavo, da hoče vdušiti protivavstrijske demonstracije. V zunanjem ministrstvu je nastopil Tittoni, homo novu. Kazalo se je, kakor da se oživlja tripliciizem. Monts pa je vendarle poročal Bülowu, da je vladajoča generacija res vzrastla s tripliciiznim čustovanjem, ali vso mladino preveva irredentistična misel in reče se lahko, da sta patrijotizem mladih Italijanov in irredentizem eno in isto. Kdor ima mladino, ima bodočnost. V nedoljni prihodnosti se italijanski iz-

obraženci odtujijo trozvezi. Preroška vizija razsvitljenega Nemca.

Cez čas je opisoval Monts, kako je italijanski kralj znova odločilen faktor v zunanji politiki. Oba zaveznika morata računati z ambicioznošjo in podjetnostjo italijanskega kralja. V nekem smislu je od te šibke države odvisno ravnoesje Evrope. (Posneto po spisu »Die grosse Politik der europäischen Kabinette«, Berlin.)

Iz teh nemških dokumentov je razvidno, da je Italija izkoriščala trozvezo. v Berlinu in na Dunaju pa so včasih mislili, da oni izkoriščajo Italijo. Radi irredentizma je bila avstrijska politika ob Adrijii poitalijančevalna, torej avstrijskim interesom škodljiva. Nemci pa tudi niso imeli nobene koristi od zveze z Italijo in Viktor Emanuel jim je jasno povedal, da naj nikar ne mislijo na italijansko pomoč proti Franciji. Čemu potem trozveza? Viktor Emanuel je povedal nemškemu vojaškemu atašeju von Cheliusu še to, da Francozi natančno vedo, kje bi morale stati italijanske čete v Alzaciji. V Parizu so se smejali trozvezni pogodbi in smejali se je z njimi mladi italijanski kralj, katerega je francosko ljudstvo z navdušenjem pozdravljalo.

Bolgarska sodba o Radiću.

Včeraj smo iz članka, priobčenega v »Slovenski Politiki«, posneli mnenje, ki ga ima o Radiću, z malimi izjemami, slovaška in češka javnost. Danes si hočemo ogledati sodbo, ki so si jo ustvarili o hrvatskem seljaškem tribunu na Bolgarskem, kjer so se zlasti po zadnjih dogodkih tudi začeli živahno zanimati za naše politične razmere. Sofijski »Mira« piše v članku »Radić« tako-le:

»Radić dela napako za napako, kot politik in državnik. On je glavna ovira, da se politični položaj Jugoslavije ne more razčistiti. Njegova prva napaka je bila ta, da je spravil pokret za decentralizacijo v Jugoslaviji, ki je zelo naraven in ima veliko šans na uspeh, v zvezi z republikanstvom. Hrvati, ki so bili najbolj lojalni državljani bivše avstro-ogrške monarhije, se ne pehajo za nikakim republikanstvom. Popolnoma zadovoljni bodo, če dobe avtonomijo in ostanajo kot sestavni del Jugoslavije v jugoslovanski državi. In če bi ne bilo Radića s svojim republikanskim praporom, morda bi bili s pomočjo opozicije je že dosegli svoj cilj. Opreznost opozicije in kraljeva nezaupljivost, ki je v tem slučaju čisto naravna, je docela pokvarila Hrvatoma njihove račune.

Druge velika Radićeva napaka je v tem, da je zapustil jugoslovensko ozemlje, postal prostovoljen emigrant in začel ometati tuje prage, da najde pri tujcih pomoč za rešitev problema, ki ne more biti rešen, če se ne reši v državi sami potom mirnih in legalnih sredstev, drugače, kakor s pomočjo orožja. V prvem in drugem slučaju bi bilo vmešavanje inozemstva neumestno. Brez dvoma bi tujci lahko koristili z nasveti, dokler ostane borba v mejah države. — Samo država, ki je sovražnica druge države in ki kuje zahrbtnje naklepe na njen račun, se lahko skrivaj poslužuje emigrantov. Radić, ki je odpotoval v London, da najde oporo, ni mogel pričakovati kaj takšnega niti od Anglije niti od Francije. Sporazum z Italijo je pa Radićovo stališče popolnoma omajal. Ko je spoznal žalostne posledice svojega potovanja na zapad, je Radić, namesto da se je spametoval in opustil vsako sumljivo delovanje, kar mu je omogočal tudi opozicijski blok, napravil še tretjo, zanj morebiti usodno napako, ko se je zvezal z boljševiki. S tem je prišel ob ves ugled, ki si ga je bil pridobil na zapadu, obenem pa je postal njegov položaj v Jugoslaviji, kjer je v veljavni zakon v zaščito države, nevzdržen. V svoji želji, da izrabi vse faktorije, je obrnil Radić svoje zaljubljenosti oči tudi k makedonskim separatistom. In res je bila dana podlaga za skupno akcijo, ki pa ni mogla biti drugačna, nego legalna, na temelju parlamentarne borbe in vpliva na javno mnenje. Radićevu boljševiziranju bo brez dvoma konec njegovih pustolovščin. Zelo naivno bi bilo misliti, da bi se voditelji makedonskega gibanja začasno odpovedali svojim ciljem in da bi se udinjali boljševikom, ki hočejo prevrniti ves svet. Oni imajo velik kapital na zapadu, ki ga ne morejo porabiti za podpiranje boljševiške akcije. Makedonski voditelji tudi ne smejo izgubiti tega kapitala, da store uslugo boljševikom. Zadnja Radićeva napaka opozarja Srbe in nas, da imamo poleg nevarnosti, ki izvira iz neurejenih odnosajev med obema državama, še drugo, veliko večjo nevarnost od strani razdiralnih elementov, ki ne vedo, kaj je domovina in država. In na podlagi te borbe proti radikalnim elementom se moramo sporazumeti. Fatalna zmoti bi bila, če bi podpirali in protežirali te elemente v naivnem prepričanju, da so lahko nevarni samo našim sosedom, ne pa tudi nam.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Naš nov podlistek.

Jutri končamo podlistek »Rože ob poti«, ki je vzbudil v naši javnosti veliko zanimanje in veliko pozornost. Ta dramska pesnitev, ena izmed najbolj del pisatelja dr. Ivana Robide, izide v ponatisu v posebni knjigi. Kakor čujemo, jo vpizore že začetkom prihodnje sezone v našem dramskem gledališču.

Se ta teden pričemu v podlistku priobčevati zopet izvirno slovensko delo — »KRI NA JEKLU«.

Pisec novele »KRI NA JEKLU« je — Vladimir Levstik.

Novela je zajeta iz življenja in je polna dramatičnih zapletljivajev in napestosti. Podaja življenjski roman nesrečne Jelve, žene bogatega bankirja Stoklasa, ki jo je oče prodal bogatini, da reši sebe gnotnega propada.

Ime pisatelja Levstika jamči, da je novela umotvor, ki upravičeno vzbudi napeto zanimanje vsega čitajočega občinstva.

Dr. Fran Novak.

Prisilni krst — nedopusten!

(Razsodba državnega sveta.)

Okrajno glavarstvo v Radovljici ter pokrajinska uprava za Slovenijo sta razsodila, da mora dr. R. dati krstiti svoja dva zakonska otroka, »ker bi se sicer kazensko postopalo proti njemu in uradoma odredil obred krsta«. Upravno sodišče v Celju je z razsodbo z dne 13. marca 1924 pritožbo dr. R. zavrnilo in potrdilo navedeni odlok pokrajinske uprave za Slovenijo, oziroma okrajnega glavarstva v Radovljici in sicer iz teh razlogov:

Čl. 12. ustave sicer določa, da je svoboda vere in vesti zaiamčena in da ni nihče dolžan javno izpovedovati svojega verskega prepričanja in da ni nihče dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih in kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varstveni in vojaški oblasti; baš zakon z dne 25. maja 1868 avstr. drž. zak. št. 49 o medverskih odnosih državljanov, takozvani medverski zakon, ki je pri nas že v veljavi, pa določa, da sledijo zakonski otroci veri svojih roditeljev, kadar sta oba roditelja ene vere, torej v predmetnem slučaju katoliški veri svojih roditeljev. Navedeni predpisi medverskega avstr. zakona ne nasprotujejo odredbam čl. 12 ustava, ker se ti predpisi nanašajo edino le na osebe, ki so podložne očetovski, odnosno varstveni oblasti in glede teh oseb določa čl. 12 ustave izjemo, glasom katere so te osebe dolžne sodelovati pri verozakonskih dejanjih, kolikor to odreja zakon. Tak zakon pa je ravno navedeni avstrijski medverski zakon, ki je dosedaj še v veljavi; ker sledijo torej otroci dr. R. veri roditeljev, v tem slučaju katoliški veri, se jih mora krstiti, če ne drugače, tudi prisilnim putem.

Ta odločba upravnega sodišča v Celju pa je nevezdružna. Avstrijski medverski zakon pač določa, da sledijo zakonski otroci veri svojih roditeljev, kadar sta oba roditelja ene vere, z drugimi besedami, da postanejo otroci katoliških staršev že z rojstvom katolički. Ne določa pa ta zakon nikjer niti z besedico, da se morajo taki že z rojstvom nastali »državni« katolički tudi dati krstiti. Posledica navedenega medverskega zakona je bila, da so taki otroci bili pač po posvetnem zakonu že z rojstvom katolički, po cerkvenih predpisih pa z rojstvom še niso postali katolički, ker je bilo v to potrebno še krsta. Na ta način je nastal v Avstriji juridični fenomen nekrščenih kristjanov, oziroma nekrščenih katolikov. Ko se je množilo število takih otrok, ki so bili za državo katolički, za katoliško cerkev pa še pagani, je šla avstrijska država korak dalje in je po politično ki udani judikaturi statuirala — čeprav zakon sam tega ne določa —, da se ti državni katolički morajo dati krstiti, zato da postanejo tudi cerkv. katolički in da izigne od države same provocirana anomalija.

Dočim je torej cerkev terjala krst kot pogoj za sprejem v cerkev, ga je Avstrija zahtevala kot zakonito konsekvenco ustopa v cerkev. Če bi bila Avstrija še nadalje obstojala, bi bili doživeli po isti logiki, da bi se nas bilo z državno ekskutivno prisililo k sprejemanju tudi drugih svetotajstev. Katoliška cerkev je seveda to judikaturu upravnega sodišča z veseljem acceptirala, kar je bil efekt vsaj kar se tiče števila katoliških verskih podanikov, ugoden. Judikatura pa seveda ne odgovarja besedilu medverskega zakona, ki krsta ni predpisal.

Na pritožbo g. dr. R. proti navedeni Razsodbi upravnega sodišča v Celju je Državni Svet v Beogradu z razsodbo z dne 12. jun. 1924 razveljavil razsodbo upravnega sodišča in nižjih instanc, kot nezakonito, sklicujoč se v prvi vrsti na čl. 12 ustave, po katerem g. dr. R. nima zakonite dolžnosti, da bi moral dati svojo deco krstiti.

Stališče Državnega sveta odgovarja seveda našemu pravnemu čutu, da prisilnega krsta ni mogoče odrediti.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1924.

Narodni duhovniki, kje ste?

Is Osljeka poročajo: »V vasi Miljevu v Slavoniji so orožniki aretirali katoliškega župnika Mirka Adžića, ki je dal na Vidov dan razobesiti na cerkvi in na šolskem poslopju — črne zastave. Župnik je obtožen po zakonu v zaščito države.«

Presenetljivo je, da je baš med katoliškimi duhovniki toliko strupenih sovražnikov naše države, ki kažejo bolj odkrito mržnjo do nje, kakor na primer Nemci, ki bi imeli pač več povoda za sovraštvo do Jugoslavije. In na vse te izbruhe besne mržnje poimenuje molči vsa duhovščina, kar se mora smatrati za odobravanje po starem rimskem pregovoru »Qui tacet, consentit«.

Ali se res s temi poedinci identificira celokupna naša katoliška duhovščina? Zdi se, vendar pa temu ne moremo verjeti! Ne moremo verjeti, da bi ne bilo v resnici nobenega narodnega svečenika med našo katoliško duhovščino! Vemo, da so še med njimi pošten narodni možje, toda zakaj se ne zganijo, zakaj že vendar enkrat ne stro silnega terorja, ki jih tišči ob tla Narodni duhovniki, kje ste? Čas je, da se odločite, da strete jarem, ki vam dela sramoto in ki vas predstavlja kot nasadno izdajalce!

Ljudstvo je zbegano, ne ve, kam, ne kodi. Duhovščina ga je svoje dni učila, da mora dajati »Bogu, kar je božjega in kralju, kar je kraljevega«. Danes mu ista duhovščina oznanjuje drug evangelij, uči ga, naj ne daje kralju, kar je kraljevega. In posledice tega krivega nauka? Širi se med ljudstvom vsesplošna anarhija. Avtoriteta državnih oblasti pada. Od državnih oblasti do cerkvenih je samo en korak! Ako ne bo nikogar, ki bi energično za držal in ustavil ta nevarni proces, bo jela padati tudi avtoriteta cerkvenih oblasti. Za to skrbi pred vsem vodstvo klerikalne stranke in njeno časopisje, ki v zadnjem času opravičljiva posele komunistične predstave v Sloveniji in sistematično delata na to, da izpodkopljeta vsako avtoriteto in razrahljata vsako moralno odpornost.

Nevarna igra je to, izzivati požar, ki lahko pred vsem požre tiste, ki ga sedaj netijo.

Posluževati se komunizma v boju proti političnemu nasprotniku, je zelo opasno sredstvo. Lahko se zgodi klerikalcem, ki z izkoriščanjem komunističnih gesel in metov kažejo samo svojo notranjo slabost, da pridejo v položaj Goethejevega vajenca in da bodo morali vzkičati: »Die ich rief die Geister, ward' ich nun nicht los!«

Ali v istini ni med našimi svečeniiki mož, ki bi uvideli, da vodi taka politika klerikalne stranke slovensko ljudstvo in tudi katoliške cerkve med njim v pogubo?

Prepričani smo, da so med duhovniki še taki možje! Naj se otresejo vseh oziror, naj postanejo možje in nastopijo proti politiki, ki hoče razpad naše narodne države in pogubo našega slovenskega ljudstva!

Narodni svečeniiki, zganite se, ljudstvo vas pričakuje! Osvobodite ga protidržavne klerikalne more!

— **Francoski nacionalni praznik.** Včeraj je Francija praznovala svoj nacionalni praznik. Kot ostala leta in po starem diplomatskem običaju, se je pri tej priliki vršila na konzulatu francoske republike v Ljubljani recepcija, katere so se udeležili zastopniki naših držav, njih in vojaških oblasti ter predstavniki naših političnih in kulturnih društev. Gosp. De Flach, konzul francoske republike v Ljubljani je na čestitke odgovorjal z željami za dobrobit naše države. Po oficijelnem sprejemu se je vršila intimna pogostitev. Med gosti smo opazili tudi ostale konzularne zastopnike v Ljubljani. Raz konzulat je ta dan vela trobojnica francoske republike.

— **Večinski razloček.** Na svetu so ljudje, ki sploh ne lažejo, drugi, ki lažejo po potrebi in tretji, ki lažejo iz navade. Med zadnje prištevamo tudi slovenske klerikalce. Po vsem, kar je znano javnosti o klerikalno-komunistični zvezi, kar je tako notorično, da je vsak dvom izključen, si upa »Slovenec« trditi, da je med SLS in komunisti večinski razloček. Kakšen je ta razloček, smo videli po trboveljskih dogodkih, vidimo iz »Slovenčevega« razvijanja o sobotnem spopadu pred pošto in spoznamo lahko tudi iz dejstva, da je tiskana vse komunistične brošure in lepke šlofova tiskarna. Med SLS in komunisti je res »večinski razloček«, toda taš komunistov, ki bi ta razloček poznali, pri nas sploh ni. »Slovenec« pravi tudi, da klerikalci ne branijo komunistov. To fenomenalno trditev je zapisal na tretji strani. Na prvi in drugi strani pa poroča o sobotnem uboju pred pošto. Iz tega poročila je razvidno, da v resnici obstaja namerno laž. Smo-

im nepismenim hockom lahko nasuje peska v oči, ostale javnosti pa te bo preslepil. Iz vsega njegovega zavihane sledi, da odobrava komunistični teror. Končno se je spozabil »Slovenec« čisto tako daleč, da piše doslovno tako le: »Mi branimo in bomo branili vedno vsakega brez razlike, komur se godi in se bo godila krivica.« V isti številki priobčuje »Slovenec« podatke o ubitem Zadravcu, o katerem pravi, da je bil najbrž agent-provokater in tip, ki ga Lahi označujejo z izrazom »mala vitca«. Katoliški list je pozabil na običajno pleteto, izraženo v besedah »de mortuis nil nisi bene... in sicer samo zato, ker je nesrečna žrtve baje nekoč zaklicala »Doli klerikalci!« Zdej pa primerjajte nedavne »Slovenčeve« slavošpeve na naslov ubitega rudarja Fakina, ki ga je »Slovenec« ovekovečil celo s portretom. Ali ni po vsem tem višek nesramnosti, če »Slovenec« ne zardi pri trditvi, da brani brez razlike vsakega, komur se godi krivica? Morebiti pa v o'eh klerikalne morale uboj ni vedno krivica. Po ljubljanski morali namreč, ki uči, da namen posvečuje sredstva!

— **»Slovenčevi« možgani se kisajo.** Danes na pr. poroča o dinarskem padcu na čuškici borzi in pristavlja neumno opazko, da je padec pripisati — incidentu pred — ljubljansko pošto. Uboji backi, kaj morajo prebaviti. Ve se namreč, da raste švicarski frank v zadnjih tednih radi posojila, ki ga je Švica v aprilu najela v Newyorku pri banki Morgan et Co. Švica hoče izenačiti frank z dolarjem, za kar je rabila newyorsk posojilo. Izenačenje namerava uresničiti do 1. 1946. Če pa raste švicarski frank in temu primerno pada kotranje dinarja, ni s tem rečeno, da je dinar v resnici padel, marveč da je ostal na isti višini. »Slovenec« je vsaka prilika dobrodošla, da izbiže političen kapital!

— **Občinske volitve v Kostanjevici.** Pri nedeljskih občinskih volitvah je izmed 614 volilnih upravičencev volilo 399. Volilna udeležba je bila zelo majhna. Dobili so: SLS 214 (13 mandatov), gospodarska (JDS) 75 (5 mandatov), in SKS 110 (7 mandatov). Ako bo izvoljen klerikalec za župana, bo razmerje med napredniki in klerikalci 1:1.

— **UDR.** Udrženje delavskih rediteljev je, kakor smo se pričeli, organizacija socialnodemokratske stranke, ki nima nobenega stika s komunisti. Pravila te organizacije je odobrila pokrajinska uprava za Slovenijo 28. aprila 1923. pod št. 13.134. »Namen društva je dvigati in krepite telesne in duševne sile svojih članov ter navajati svoje člane k spoznavanju narave in človekoljubnosti ter družbi, posebno delavstvu koristnim dejanjem.« V bistvu zasleduje organizacija iste cilje kakor skavti. Ima tudi svoj društveni krog in znak; zeleno srajco z ovratnikom in rdečo pentlo, kratke zelenkaste hlače, prepasane z usnjenim pasom, zelene dokolenice, skautski klobuk z društvenim znakom s monogramom UDR. Društvo se ne bavi s politiko. Nedavno tega je imelo društvo sestanek v Vörshofu, bil pa je to navaden društveni setanek brez vsakega političnega ozadja. Udeležila se ga je zgolj mladina obeh spolov. Prišel je bil popolnoma po skautskem vzorcu.

— **Klerikalna morala.** Na drugem mestu smo že približali, da katoliški »Slovenec« nima niti toliko pletete, da bi ne blati po koinciden. O ubitem Alojziju Zadravcu smo dobili od zanesljive strani še te le informacije: Njegova mati živi s zakonskim moštem, ki se je večkrat osebno zglasil v našem uredništvu, ne pa z nelegalnim (?) priležnikom, kakor poroča »Slovenec«. Uniforme Zadravec ni imel nobene. Glede trditve, da je bil pokojni pri U. D. R. samo zaradi denarja »jedače« in pijače, je treba ugotoviti, da ta organizacija sploh nima materialnih sredstev in da torej tudi ne more nikogar podpirati, pač pa morajo člani sami plačevati organizaciji male prispevke. Laž je, da je bil Zadravec na dan razvijanja prapora Orjuna v Lescah na Bledu s orjunaškim znakom. Pokojni se je vrnil s Bleda v soboto, dočim je bilo razvijanje prapora v nedeljo. Njegov sostanovalec ni v del pri njem nikoli orjunaškega znaka. Ljudje, ki so Zadravca dobro poznali, pravijo, da je bil fant navdušen za telovadbo, petje in izlete v prosto naravo, ni se pa čal s politiko. Očitati mu sda, ko se ne more zagovarjati, da je bil agent-provokater, je navadna klerikalna nesramnost.

— **Obdukcija trupla umrlega Zadravca.** Včeraj popoldne ob 16. se je vršila obdukcija trupla umrlega Alojzija Zadravca. V mrtvašnici Sv. Krištofa se je sestala komisija, obstoječa iz zdravnikov dr. Avramoviča, dr. Travnerja in preiskovalnega sodnika dr. Gradnika. Komisija je ugotovila, da je kroglica udarila v obraz na levi nozni strani, udarila v možgane, pretrgala medulo oblongato in obšla na desni strani zaglavne kosti nad tlinikom. Smrt je nastopila takoj. Kroglica je bila iz 9 mm Šteyer pištole. Smrt strela je od zgoraj navzdol.

— **Aretacije komunistov.** Poleg dr. Lomže in Makuše je policija aretirala še znanega komunističnega agitatorja Zorjo, Basnika, Ojstera, Cukerja in druge. Da bi bil v noči od sobote na nedeljo pred pošto aretirani tudi tajnik Stokrovnih delavskih organizacij g. Fran Svetek, ali res, Gro za zamenjavo v imenu. Aretrian je bil Vladimir Svetek, ki menda ne pripada nobeni organizaciji. Policija ga je še v nedeljo izpustila. Tajnik Stokrovnih delavskih organizacij Fran Svetek ni komunist, marveč eden izmed voditeljev socialnih demokratov, ki nimajo in tudi ne bodo imeli nobenih stikov s komu-

— **Polijska komisija pred glavno pošto.** Danes ob 6. jutraj se je sestala posebna policijska komisija pred glavno pošto pod vodstvom pla. ravatelja Finka, ki je na mestu skušala ugotoviti situacijo, kakor je bila v trenutku, ko je bil aretrian v soboto ponoči tapetniški vajenec Alojzij Zadravec. Premerili so natanko posamezne razdalje. Prirediti in priče so bili posvañi, da so se postavili na mesta, kakor so stali na časa napada. Fotograf je nato situacijo, ko so se vsi postavili na svoja mesta, fotografiral.

— **Smrtina kosa.** Umrli je 14. t. m. ob pol devetih popoldne gosp. Martin Guček, dolgoletni delovodja tvrdke L. M. Ecker sinova. Pogreb se vrši v sredo 16. julija ob 15. iz javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

— **Smrtina kosa.** V Novem mestu je umrla gospa Draga Matko, splošno čislana soproga g. Josip Matka, gostničarja, trgovca in posestnika v Gotni vasi. Zapušča 4 otroke. Blag ji spomin!

— **Popravek.** V včerajšnjem podlistku »Po Prekmurju in Perleki« sem pomotoma krdil g. župana za dr. Stanjka. Župan je v resnici g. notar dr. Stojan. Sličnost imen me je zapeljala. Naj mi pomoto oia imenovanu gospoda oprostita.

— **Iz zdravniške službe.** Dr. Vladimir Guzeli je imenovan za začasnega sekundarnega zdravnika v splošni bolnici v Ljubljani.

— **Poroka.** V soboto zvečer se je poročil na Preski pri Medvodah g. Janko Slapničar z gđ. Majdo Jerškovo. — Poročnica sta splošno znana sokolska delavca. — Bilo srečno!

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 6. do 12. julija izkazuje tole statistiko: Umrlo je deset oseb, 6 moških in 4 ženske (tj. 55). Smrti vzroki: jetika 2, pljučnica 1, zastupljena rane 1, srčna hiba, bolezn štija 1, rak 1, drugi naravni smrti vzroki 3, slučajna smrt 1. Medtem časom se je rodilo 29 otrok, 13 dečkov (1 mrtvorojenec) in 15 deklic. Natančnejše nalezljive bolezni; davica 1, škrtica 1, trebušni legar 1.

— **Poskusen samomor.** V Beogradu je bil aretrian blaginjak Stevan Šaban, zaposlen pri tvrdki Roka. Poneveril je tvrdki 21.000 Din gotovine. Na policiji si je pogljal kroglo v prsa. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, ali ni upanja, da okreva.

— **Rodbinska tragedija v Retfali.** V Madžarski Retfali pri Osljeku se je odigrala te dni strašna tragedija. Ivan Szabo, 60 letni poljedelec se je spri s svojo hčerko Vilmo in jo dvakrat sunil s nožem v prsa. Detetu, ki ga je imela v naročju se ni primerilo ničesar. Po storjenem zločinu je skočil Szabo v Dravo, iz katere sta ga pa rešila dva slučajna mirmoldoba pasanta. Hčerka je na posledicah poškodb umrla. Stari Szabo je izjavil, da je hčer umoril zato, ker je skupno s svojim možem hotela prodati njegovo žito.

— **V Savi pri Zagrebu** je utonil 18 letni klerikarski pomočnik Milan Babič. Zašel je v vrtinec, iz katerega se ni mogel rešiti.

— **Svojo ženo zadavil.** V Somboru je prišel 70 letni starček Parčetić precej nartrkan domov. Ker ga je žena ozmerjala, je pograbil v divji jezi železno palico in jo tolkel po glavi. Nato jo je zadavil. Bil je prijet.

— **Zastrupitev z gobami.** V Sarajevu se je zastrupila cela rodbina Urlep, ker je uživala nevtitne gobe. Stari Urlep in 8 letna hčerka Ada sta že umrla. Žena pa se bori s smrtjo.

IZ CELJA.

— **Kratek proces je napravila 12. tm.** na celjskem sodišču neka ženska, ki je prišla z enajst mesečnim detetom v naročju. Nekaj časa je moledevala in robančila okoli sodnikov zahtevajoč, da ji dajo nazaj njenega moža in krušnega očeta. Ker pa visoki sodni dvor ni mogel ugoditi ženski, je ta nenadoma odšla puste svoje deet na klopi v sodišču. Na sodišču so bili v nemali zadreg, ker niso vedeli kako in kaj se z detetom. Po daljšem zasledovanju so izledili obupano mater, ki je doma iz Gaberja pri Celju. Otroka je morala naravno vzeti s seboj.

— **Neodvisna slov. gošp. stranka.** Za nedeljo je sklical gospod Zagorski iz Maribora v Celju pri »Zelenem travniku« shod svoje neodvisne stranke, namenjene »delavcu, kmetu in obrtniku«. Na shod je prišlo kakih 20 do 30 ljudi, večinaoma socialist. Gospod Zagorski pa ni prišel, ker je baje zbolel, ampak je poslal samo namestnika, ki pa ni vedel o programu in ciljih svoje stranke ničesar povedati. Komedia je bila kmalu zaključena.

IZ MARIBORA.

— **Slovesen sprejem poljskih oficirjev v Mariboru.** Včeraj popoldne, 14. t. m. so z dunajskim brezvolakom dospeli poljski oficirji in sprevzeli 26 dam v Maribor. Na glavnem kolodvoru je poljske goste pričakovala izredno številna množica. Številno zastopana je bila vojaška oblast, častno četo je tvorila v Mariboru v svrhu študij se nahajajoča vojna akademija. Nadalje je bil zastopan Sokol, Orjuna, Slovensko žensko društvo, mestni občinski svet, mariborska oblast (po g. srezkih načelnikih dr. Ipavicu in Poljancu). Vlak je dospel točno ob določeno čas. Poljskim gostom je prišel nasproti vseučiliški profesor dr. Iliešič, ki je za ta obisk svojčas dal iniciativo in ki bo goste spremljal na potu po Jugoslaviji. Prvi sprejem se je vršil pri testopu Poljakov iz železniških vozov. Zadoneh so navdušeni pozdravni klici, med tem ko je vojaška godba svirala. Oficirji so bili seveda v civilu. Po pozdravu častne straže je goste pozdravil napreje župan Grčar v imenu mestne občine. V pozdravnem govoru v katerem

ih je povabil na hleb in sol, je na kratko omenil tudi zgodovino osvobojenja obeh bratskih narodov. Ker je že med nagovorom g. župana začelo nagajati vreme, se je nadaljni pozdrav vršil pod peronsko streho, kar je slavnost deloma motilo, ker občinstvo ni moglo slišati nadaljnih pozdravov. Županu se je zahvalil poljski major L. m. Nadalje je goste pozdravil v imenu vojaške oblasti g. polkovnik Nikolij. V imenu odsotnega velikega župana je goste z dobrodošlico! pozdravil novi srezki načelnik dr. Ipavič. Glasno in v navdušenih izrazih se je za prisrčen sprejem zahvalil vojaški duhovnik Ks. Zygmunt Przyjemski. Vojška godba je za vsakim nagovorom intonirala poljsko ozi. našo himno. Po sprejemnih pozdravih so gostje odšli v kolodvorsko restavracijo, kjer jim je mestna občina priredila primerno pogostitev. Tu so se vršili nadaljni pozdravi in napitnice. Prvi je napil že omenjeni vojaški duhovnik, za njim je goste pozdravil vseučiliški profesor dr. Iliešič, ki je Poljakom v njihovem jeziku v kratkem pojasnil tudi zgodovino obmejnega mesta Maribor. Med tem se je zvedrilo in gosti so odhajali v svoje vozove. Odhajali so se proti Zagrebu. Od obeh strani prisrčno je bilo tudi slovo. Poljaki so mahali z robcí že ko je bil vlak na železniškem mostu. Zatrjevali so, da jih je ta sličen sprejem na prvi postaji na potu v Jugoslavijo veselo presenetil.

— **Aretrian komunistični agitator v Rušah.** V Rušah je bil aretrian znani komunistični agitator Alojzij Strnad, delavec v tovarni za dušik. Razširjal je med delavstvo komunistične lepake. Izročili so ga so. dšču.

— **Himen.** Pri Sv. Janezu v Boh. Bistrici se je poročil 10. g. Fran Oset iz Maribora s gđ. Albino Žuraj, posestnikovo hčerjo iz Slov. Bistrice. Bilo srečno!

— **Občinske volitve v Veržeju.** V nedeljo 13. tm. so se vršile v Veržeju v okraju Ljutomer občinske volitve, pri katerih so zmagali demokrati, ki so dobili 5 od. bornikov od 9. S tem je padla stara klerikalna trdnjava v napredne roke. — Dalje so znani še nekateri drugi volilni rezultati. Gornja Radgona: SLS 91 (6). Domača gosp. stranka (napr.) 45 (3). Zdrnž, napred. gospodarska stranka 115 (8). Gornja Radgona je ostala v naprednih rokah. Stara Cesta: Gospod. stranka (napr.) SLS in SKS 37 (5).

Ne pozabimo, da je specialiteta tovarne mlečna **Mirim čokolada!** 3376

Po konferenci Male antante.

Po poročilih iz Prage po končani konferenci so sprejeli zun. ministri dr. Beneš, Duca in dr. Ninčič zastopnike domačega in inozemskega tiska ter so jim podali svoje nazore o politični situaciji v Srednji Evropi, v svojih državah in o sedanjih evropskih razmerah sploh.

Zunanji minister dr. Ninčič je prvi sprejel novinarje ter izjavil, da so bile neosnovane vse vesti o likvidaciji odnosno o oslavljenju Male antante. Mala antanta je bila in ostane faktor miru in stabilizacije razmer v Srednji Evropi. Lahko rečemo, da vrši blagodejen vpliv na širši krog. Mala antanta ni hotela biti kaka tajna in prikrita organizacija. Posamni njeni člani so vedno lahko popolnoma svobodno in neodvisno postopali. Toda v vseh vprašanjih se faktično popolnoma strinjajo. To se je dogodilo tudi sedaj v Pragi, kjer se je razmotiralo vprašanje odnošajev napram sosedom, kjer so se razpravljala vprašanja, nanašajoča se na Društvo narodov in od koder so bila poslanikom Male antante dana navodila za skupen nastop.

Zunanji minister dr. Ninčič je dalje opozoril na okolnost, da so se odnošaji Male antante napram Madžarski v marsičem zboljšali in da se verjetno še bolj izboljšajo. Z zadovoljstvom se more konstatirati da v Italiji niso pripisovali nobene važnosti nedavnim dogodkom na naši meji, katere je treba pojasniti tako, da na nekaterih mestih ni še točno določena skupna meja, vsled česar pride do obmejnih sporov.

Zunanji minister Duca je izrazil upanje, da se bo po praški konferenci lahko ves svet prepričal o življenski zmožnosti Male antante, ki je sedaj bolj zdrava in kepka, kakor kdaj popreje, čeprav so nekateri trdili, da ona več ne obstoja, oz. da je zelo oslajljena.

Romunski zun. minister Duca je dalje naglašal, da si je Mala antanta stavila za nalogo, da zavaruje soglasnost svojih članov v vseh važnih vprašanjih, ki ne tvorijo dela njenega točno opredeljeneo programa. Zakaj se Mali antanti namenoma pripisuje druga sfera dela, nego jo dejanski ima? Tako tudi vprašanje Rusije in njenega priznanja ni vprašanje Male antante, marveč vprašanje, ki se tiče vsakega člana Male antante posebej. Za Romunijo ni to vprašanje samo teoretične važnosti. Če bi bilo tako, bi Romunija Rusijo že davno priznala, ker ni nikakih teoretičnih zaprek za to priznanje. Toda Romunija je napram Rusiji praktično v drugačnem položaju, ker Rusija neče priznati sedanjih rom. mej. In dokler

to vprašanje ni razčiščeno, Romunija ne more priznati Rusije. Romunska politika je politika miru napram vsemu svetu. In Mala antanta, ki se zaveda skupnih interesov svojih članov, hoče nadaljevati delo miru in obnove, ne boječe se odkritega sovraštva in tajnih intrig.

Češkoslovaški zun. minister dr. Beneš je govoril največ o priznanju sovjetske Rusije. Izjavil je, da se je o tem problemu govorilo na praški konferenci malone v istem smislu, kakor na zadnji konferenci v Beogradu. Ugotovil je spremembe, ki so nastale ta čas, zlasti težkoče, ki jih ima glede priznanja Rusije Romunija. Položaj Jugoslavije je v tem vprašanju isti, kakor je bil ob času konference v Beogradu. Dr. Beneš je osebno za priznanje Rusije, pričakuje na ugodnega trenotka z ozirom na interese Češkoslovaške, kakor tudi ostale Evrope, ki lahko osigurajo češkoslovaške odnošaje napram Rusiji v bodočnosti. Češkoslovaška si hoče ohraniti v tem vprašanju absolutno svobodo za najprimernejši trenotek. Je pripravljena priznati Rusijo jutri ali pojutrišnjem, čež mesec ali čez eno leto. To vprašanje bo rešeno s češkoslovaške strani v interesu ČSR. Mala antante in vse ostale Evrope. Češkoslovaška zunanja politika ostane splošno neizpremenjena. Dr. Beneš odklanja vsako po pravljajno zunanjo politiko in pravi, da take politike ni in ne bo nikoli vodil. Tudi napram Rusiji je taka politika neumestna, ker se ne ve, kaj nam obetajo dogodki v bodoče. Na vprašanje o eventualnem vstopu Rusije v Društvo narodov je dr. Beneš izjavil, da Rusija za enkrat sama ne želi storiti tega koraka. Čim pa sovjetska vlada izjavi za devno željo, bi po njegovem mišljenju ne bilo nobenih načelnih zaprek. Ta korak bi bil seveda v zvezi s priznanjem sovjetske Rusije. Prvi pogoj za to bi bil, da bi morala Rusija držati svojo besero glede danih obljub in garancij. To je seveda dr. Benešovo privatno mnenje. Vprašanje za enkrat ni aktualno. Najbolje je dati Rusiji popolno svobodo brez pritiska od katerekoli strani.

Gospodarski položaj Rusije je letos prav tako kritičen, kakor je bil lani in kakor bo prihodnje leto. Njena obnova bo trajala še dolgo in bo zelo težka. Ne smemo si delati nobenih iluzij o eventualnih posledicah priznanja v korist nagle obnove Rusije. To pa je samo en razlog več, da njene obnove ne oviramo.

Kar se tiče notranje situacije Male antante, moramo priznati, da vodijo njene člane res skupni interesi, da njena politika nikoli ni vsela v zraku, marveč da je bila res v interesu njenih narodov. Tisti, ki govorijo o razpadu Male antante, delajo to iz neznanja ali zlobe. Mala antanta stremi za tem, da se ustvari novo demokratično mednarodno pravo, na temelju katerega bi bilo mogoče organizirati splošno Društvo narodov. Tak sporazum med vsemi državami faktično ni težak, ker gre za skupne interese. Pomen Male antante je velik, ker je ta zveza na konkretni bazi spoila tri sosedne države, ki delujejo danes v interesu celokupne evropske konsolidacije.

Društvene vesti.

— **Načelstvo zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani** vabi vse svoje člane, da se zanesljivo udeležijo predavanja, nja, ki se bo vršilo v petek dne 18. julija tl. v salonu pri »Leru« Ljubljana, Gospo. svetstva cesta ob 20. zvečer. Predaval bo strokovni učitelj g. Netzer iz Dunaja teoretično ter praktično o barvanju las ter lasniškarski stroki. K predavanju se vabijo tudi g. pomočniki ter pomočnice. — Načel. stro.

— **Gasilno društvo v Gorjah pri Bledu** praznuje dne 7. septembra t. l. 30letnico svojega obstanka. Bratska društva se prosijo, da to vpoštevajo, in da na ta dan v okolici ne prirejajo večjih prireditev.

— **Mesina Orjuna št. Jakob-Krakovo** Trnovo poziva vse svoje člane in članice na važen sestanek, ki se vrši v sredo dne 16. t. m. ob osmih zvečer pri Kavčici. Pri v. št. 4. — Udeležba strogo obvezna. — Odbor.

Današnje prireditve v Ljubljani.
Kino Tivoli: »Iluzija življenja«.
Kino »Ljubljanski dvor«: »Sedem let na srečo« (Maks Linder).

Nočno lekarniško službo imajo:
M. Ramor, Miklošičeva cesta.
U. Trnkoczy, Meštri trg.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposla.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka).
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMŠEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Rešimo sokolski Tabor!

Gospodarstvo.

Znanstvena organizacija dela.

Med in po svetovni vojni se je vsak lahko prepričal, da intenzivnost dela v vseh državah pojema. To ni samo posledica kaosa, ki je nastal v industrijskem življenju, kakor tudi ne velikih materialnih žrtev, ki jih je zahtevala vojna. Intenzivnost dela je začela pojmovati v prvi vrsti zato, ker prevladuje zadnje čase med delavstvom mnenje, da je treba čim manj delati in čim več zaslužiti, da življenjske potrebe niso plod naporov dela, temveč nekakša mana, ki pada z neba na delodajalčev mizo. Geslo današnje dobe je: čim več zaslužiti in čim manj delati. Pomikanje življenjskih potrebščin, ki je v prvi vrsti posledica takega naziranja, pa ne pozna tudi na njihovih cenah. Kakor vse kaže bo draginja še dolga leta težila človeštvo. Proti vsem tem nezdružljivim pojavi v gospodarskem življenju pa so začeli odločno boj tisti gospodarski krogi, ki res skrbijo za blagor človeške družbe.

Dan na dan čitamo v časopisih, da je treba pospeševati produkcijo. To je problem, ki zanima vse države. Povsod je na dnevnem redu vprašanje, kako zboljšati življenjske razmere, kako izkoreniniti zlo, iz katerega izvira vsa nezadovoljnost. Gospodarski strokovnjaki so se prepričali, da je edina rešitev iz krize reorganizacija dela na znanstveni podlagi. Industrio je treba mehanizirati s pomočjo tehnične izpolnitve in sistematične organizacije dela, da bomo goča uspešna borba proti draginji. Z ene strani mora postati produkcija enostavnejša, za vsak posamični izdelek je treba določiti minimum časa in minimum stroškov. Z druge strani je važno samo delo: obvelja lahko osemurni delavnik, toda delavec mora teh 8 ur res produktivno delati. Poleg štirih močnih faktorjev v napredku človeštva — prirodno bogastvo, kapital, delo in tehnika, ki so vir sodobne kulture, je zelo važen za našo dobo še peti faktor — organizacija dela.

Čez nekaj dni — med 21. in 24. julijem — bo sklican v Pragi pod pokroviteljstvom predsednika Masaryka I. mednarodni kongres za znanstveno organizacijo dela. Inicijatorji tega, za gospodarski napredek vevaležnega kongresa so ameriški in češkoslovaški inženjerji. To je ideja, ki si v evropskih političnih zmedah zelo težko ugleda pot. Tiče se sodelovanja Amerike pri obnovi gospodarsko oslabilene Evrope. Predno pride do napovedane politične konference v Londonu, se sestanejo gospodarski strokovnjaki na kongresu v Pragi, kamor pošlje tudi Amerika svoje zastopnike. To je samo slučaj, da se vršita dva važna mednarodna sestanka skoraj ob istem času. Rezultati politične konference v Londonu so lahko ugodni ali ne, toda to, kar obeta Amerika na kongresu v Pragi, bo prva pomoč vsem evropskim narodom, pomoč v obliki svetov, kako je treba organizirati delo, da bo imelo uspeh. Pred vojno in deloma že zdaj se govori o amerikanizmu. Mnogi znanstveniki so menili, da je ta način gospodarstva in produkcije dilemantski, da se ne rentira. Vojna je pokazala, da je tako mišljenje napačno. Amerika je izdelala svoje posebne metode v produkciji in uporabila nov sistem pri organizaciji dela, ki odgovarja gospodarskim principom veleindustrije. In danes je amerikanizem v industriji ne samo predmet splošnega zanimanja, marveč tudi znanstvenih študij, ker je z njim tako združena skrb za obnovo tega, kar je uničila svetovna vojna.

Prezident češkoslovaške republike Masaryk je preživel večji del svojega preživetja za časa vojne v Ameriki. Skrbel je za opremo in prehrano češkoslovaških emigrantov ter vodil legionario k osvoboditvi svojih podjamljenih rojakov. In zdaj se, da bistremu očesu preizkušene socijologije ni ušlo to, kar se je takrat godilo v Ameriki. Pred tremi leti je bila ustanovljena v Pragi »Masarykova akademija dela«. Duh, ki vlada v delovanju te akademije, je soroden amerikanizmu. Češkoslovaška je prva država, ki je ustanovila poseben institut za praktično uporabo poskusov glede znanstvene organizacije dela na polju tehnično-gospodarskega življenja. Za vse to si je pridobil veliko zaslugo prezident Masaryk.

Na kongresu vseh evropskih gospodarskih činiteljev v Pragi bo dana priloženost, da se sliši mnenje predstaviteljev ameriške organizacije dela in njenih uspehov, ki so znani vsemu svetu. Okoliščina, da so v seznamu organizacij, ki se udeležijo tega kongresa, tudi organizacija vseh ameriških inženjerjev različnih tehničnih strok, potrjuje domnevo, da bodo te organizacije zastopale na kongresu največji ameriški strokovnjaki na polju veleindustrije in tehnike. Če dalje bolj jasno postaja, da je skrajni čas, da priznajo evropski narodi gospodarskim problemom prednost

pred vsemi drugimi vprašanji in da angažirajo prvotne sile, ki bi mogle pravilno rešiti te probleme. Dnevni red prškega kongresa obsega teme, ki so velikega znanstvenega in praktičnega pomena. Večina evropskih narodov je že davno na pravi poti, ker je spoznala nujno potrebo vpostavitve tistega tehničnega arzenala, s katerim je gospodarstvo razpolagalo pred vojno. V nekaterih državah je ta cilj že dosežen. Uspehi v industriji, ki se obetajo tem državam v bodoče, bodo posledice izpolnitve v mehanizaciji, zlasti pa znanstveni organizaciji dela. Skozi te tri faze — obnova, izpolnitev v mehanizaciji in znanstvena organizacija dela — bo morala slej ali prej vsaka država, ki hoče santirati svoje gospodarstvo.

Iz Amerike prispo v Prago glasniki novega gospodarskega življenja. Na prvem kongresu za znanstveno organizacijo dela bodo razpravljali o izkušnjah, ki so jih dobili v praktičnem gospodarskem življenju države, katero pristejemo med najbogatejše na svetu. Kongres je velikega pomena tudi za nas, ker tudi naša razmeroma mlada industrija pogreša izvežbanih rok, ki bi jo spravila na trdno nogo. Od zboljšanja gospodarskih razmer je odvisno vse drugo. Bada in pomikanje, draginja in nezadovoljnost je vir vseh zmed, ki ovirajo naš napredek. Dokler ne bomo mogli izkoreniniti tega zla, dokler bo na dnevnem redu vprašanje vsakdanjega kruha, je nemogoče govoriti o okrevanju naših razmer. Tu pa je poklicano gospodarstvo, da porabi vsako priložnost in vsak nasvet, kako bi moglo zboljšati gmetni položaj najširših plasti naroda. Za tem ciljem gre tudi praški mednarodni kongres, od katerega po pravici pričakujemo več, kakor od vseh političnih konferenc in posvetovanj.

SKRŽATI ALI CVRČKI — HMELJSKI ŠKODLJIVCI.

Javilo se mi je, da je v bližini Zalca hmeljišče, v katerem so listi polni rjavoredečkastih peg in so listi na mnogih mestih mrežasto pregledani.

Na licu mesta sem se prepričal, da je škodo povzročil in jo še povzroča rumeni hmeljski skržat. Redčkaste lise spominjajo na prvi pogled na bakreni palež, najhujši bolezen na hmelju, katero povzroča rdeča pršica.

Oškodovanje po skržatih se sicer hitro opazi, vendar se ne ve, iz katerih vzrokov je nastalo. Začetkom se vidijo na napadenih listih svetle sivozelencaste lise, katerih je včasih toliko, da se barva lista spremeni; pozneje nastanejo rjavoredečkaste pege, katerih tvarina izpade in list postane mrežasto pregledan.

Skržati ali cvrčki so enakokraki, kateri se razločujejo od listnatih uši v tem, da imajo skakalne noge in so vedno krilati; od stenice pa se razločujejo po štirih enakih krilih, katere ležijo posebno (kakor opčka na strelci) na opravi in zadku.

Skržatova samica polaga pod zgornjo plast listov svoja jajca, iz katerih pridejo male, nekrilate ličinke, katere dobivajo prav kmalu skakalne noge. Ličinke vskavajo na spodnjem delu, na različnih krajih lista sok, kar povzroča spremembo barve. Ko so se ličinke parkrat levile, dobivajo krila in postanejo prav živahne in gibčne živalice, hmeljski skržati ali cvrčki, kateri pri najmanjšem sumu odskakavajo in preletavajo na druge liste; vsled tega jih je težko dobiti v roko.

Razločujemo tri vrste hmeljskih skržatov, in sicer: lisaste, rumene in male.

Zatiramo jih tako, kakor uši in bolhače, namreč z raztopino tobakovega izvlečka ali s petrolejovo emulzijo.

Ne le skržati, nego tudi drugi hmeljski škodljivci imajo svoje zavetišče v razpokah in pod skorjo hmeljskih drog; vsled tega je zelo priporočljivo, da se uporabljajo le olupljeni drogi, kateri se naj pozneje vsako pomlad potegnajo skozi plamen gorčice slame, ali se pa polagajo — kjer je mogoče — za nekaj časa pod vodo, da se v njih uničuje zalega škodljivca mrčesa. Tudi je treba skrbno pobirati in sežigati vse trtne in druge odpadke, katere najdemo v nasadih, ker tudi v njih prezimujejo in se zadržujejo povzročitelji raznih škodljivcev.

Iz navedenega vzroka se povsod drugod opušča nasadi na droge in se hmeljarji poslužujejo nasadov na žico, kar je jako priporočljivo.

Naši hmeljarji do tega prepričanja še niso prišli — pa časoma jih bo škoda že dovela do tega.

Hmeljarji so naprošeni, da pošiljajo vsakovrstne hmeljske škodljivce podpisane mu v določitev.

Zalec, 14. julija 1924.

Anton Petriček.

★ ★ ★

—g HMELEJ. X. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo, Zatec, CSR, 10. 7. 1924. V prvi tretjini meseca julija smo imeli deloma toplo, deloma hladno vreme. Rastlina se je nadalje razvijala in je njeno stanje v večini nasadov zadovoljivo. Padavin je bilo zadosti. Zgodaj obrezani nasadi le pičlo pripravljajo na cvetje, pozno obrezani pa prav lepo. Priprava na cvetje je torej prav različna in neenaka. Hladne noči so to zakrivilo. Upanje na polno ali prav dobro letino je torej nekoliko zatnemelo. Topli dnevi in posebno tople noči bi bile v drugi polovici meseca julija, ko hmelj cvete, nuj-

no potrebne. Povedati pa tudi moramo, da postajajo v večini nasadov od spodaj gor rumeni, kar povzroča mokrota in mraz. Na trgu je vse mirno. Cene so le nominalne: 6000—700 žk za 50 kg. — Meseca avgusta pošlje Savez zopet dva zastopnika v Jugoslavijo, Avstrijo, Nemčijo, Belgijo, Francijo in Anglijo, da se na lastne oči prepričata o stanju hmeljskih nasadov. — Savez hmelj, društvo. — Tettanrg na Vintnerskem, 7. 7. 1924. Mokromrazno vreme zadnjih 14 dni ni ugodno uplivalo na razvoj rastline; posebno med časom, ko se rastlina pripravila na cvet. Panoge niso posebnost dolgo in so le redko obdane z cvetnimi popki, ki so se pa prikazali izredno zgodaj, ko rastlina še ni doraščena. Vseled tega ne pričakujemo prav obile, pa tudi ne obile letine. Preobila mokrota in mrzle noči so povzročile, da rumene listi od spodaj gor.

—g Novosadska blagovna borza 14. jul. Na produktih borzi notirajo: Pšenica sta. 320—325, nova 295—300, koruza 242.50—247.50; moka bava 400—483—490, 50c 475—480, štev. 2c 425—435, 5c 385—390, 6c 355—360, 7c 300 310. Celokupni promet 70 vagonov. Tendence novi pšenici in koruzi čvrsta.

— Kongres trgovskih zbornic v Beogradu. Kongres se ima vršiti 30. in 31. avgusta t. l. v Beogradu. Na tem drugem kongresu se ima zlasti ugotoviti množina domaćih naših izdelkov, ki se imajo v dobi od 1. septembra t. l. do 1. septembra 1925 izvoziti. Vpovestiti se imajo v tem oziru in račun na proizvode, katerih izvoz, oziroma vrednost presega deset milijonov dinarjev. Beogradska zbornica je že izdelala pregled izvoznega blaga in ga razpredela v deset kategorij, namreč: 1. žita, 2. sadje, 3. živila, 4. gozdni in kovinski produkti, 5. razno blago (zdravilna zelišča, olje, sardine, opium, tobak, lan, riž itd.), 6. industrijski izdelki. Vsi ti podatki se potem objavi v vrhu informacije inozemstva, ki utegne v izvozni dobi imeti dobre uspehe. Kongres trgovskih zbornic obelodani pa tudi posebna gospodarska poročila, za katere se že sedaj zbira potrebno gradivo v vseh zbornicah. Poleg tega bodo zbornice lahko stavile predloge splošne važnosti in potrebe. Tako pride poleg drugih nujnih zadev brezdvomno na program tudi zakonski načrt glede gospodarskega sveta in glede prisilne poravnave.

—g Trgovinska pogajanja z Avstrijo so določena za jesen in se imajo vršiti na Semmeringu. V smislu sklepa ministrskega sveta ima vsa ta dela in pa tudi zaključek trgovinske pogodbe izvršiti ista delegacija, ki je obravnavala trgovinsko pogodbo z Italijo. Trgovinski minister dr. Krizman namerava osebno sodelovati. Pred odhodom na pogajanja prispe naša delegacija tudi v Zagreb in Ljubljano, da se neposredno s trgovskimi krogi informira o njihovih željah in potrebah, na kar že danes opozarjamo.

—g Razstava goveje živine in konj na Ljubljanski velesejmi se priredi v nedeljo dne 24. avgusta in bo trajala ves dan od 8. ure zjutraj do 6. ure popoldne. V razstavo se pripuščajo čistokrvne živali vseh govejih pasem, ki so v državi razširjene, in sicer planinski biki od pol leta starosti naprej, molzne krave in telice, od plemenskih konj zrebčarniških in težkih pasem pa zrebci, kobile z žebeti, mlade kobile in mladi zrebci, razen teh pa tudi konji za vprego in za ježo. Do osme ure zjutraj mora biti vsa živina na licu mesta. Vsak razstavljalec mora sam skrbeti za strežbo živini. Potrebna krma se bo lahko dobila proti odškodnini na razstavšču. Kdor želi svoje živali razstaviti ali za tekmo in premočanje, ali za prodajo, jih mora prigrisati zadnji čas do 25. julija t. l. Kmetijski odbodu velesejma v Ljubljani, ki poskrbi tudi za znizano vozino po železnici.

—g Dobave. (Informacije pri trg. zbornici v Ljubljani. — Oddaja prevoza soli. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se vrši 3. avgusta očetna licitacija glede oddaje prevoza 8000 ton morske soli iz Trsta do Ljubljane. — Dobava mreže za plinsko razstavljanje. Pri ravnanstvu drž. železnice v Zagrebu se vrši 2. avgusta očetna licitacija glede dobave mreže za plinsko razstavljanje. — Velesejem v Frankfurtu n. M. V Frankfurtu n. M. se vrši letošnji velesejem od 21. do 27. septembra. — Oddaja krovskih del. Na obektih območja progovne sekcije Ljubljana, glavna trga, je treba izvršiti popravilo streh. Trvdke, ki bi na to delo reflektirale, naj se oglašijo v času od 16. do 19. julija med 9. in 12. uro pri odseku I/5 za visoko stavbo v pritličju poslopja Gradbenega oddelka na glavnem koldvoru, kjer bodo dobile podlage za ponudbe.

—g Izložba avtomobilov v Zagrebu. Uvjeti za sudjelovanje na izložbi mogu se dobiti u uredu Zagrebačkog Zbora. Izložba se otvara u soboto dne 11. oktobra ove godine u 11. sati prije podne i traje do srijede 15. istoga meseca, dakle ukupno 5 dana. Biti će smeštena u velikim paviljonima a djelomično i u paviljonu. Izlagači će se ne samo avtomobili već sva motorna vozila pa i ona za obradivanje tla (traktori), kao i sve potrebštine za takove stvari. Najamnine iznaša za svaki kvadratni meter u paviljonu Din 60.— pod vedrim nebom Din 30. Do sada je već nekoliko tvrtki prijavilo svoje sudjelovanje.

—g »Margaretski« sejem v Zagrebu. Zagreb 14. julija. Dogon živine na današnji margaretski sejem je bil velik in živahno se je trgovalo za izvoz v Italijo, Avstrijo in Češkoslovaško. Tudi so kupovali slasti boljšo živino. Cene so radi tega nekoliko poskočile. Za kg žive vage se je plačalo v Din: Rogata živina: volli domači: I. 15—17.50, II. 12.50—14, III. 11—13, bosanski boljši: 12—14, III. 9—10.50; krave domače: I. 14—15, II. 13—14, III. 9—10; bosanske: II. 9—10, III. 8—10; junci domači: I. 15—16, II. 14—15, bosanski 9.50—12; janjci: 12—13; svinje domače srednje 19.75—20.50, pujski do 1 leta 30—40 nad enim letom 19.50—21. — Konji s a k o m a d: tovarni: 9500—12.000 težki 10—13.000 tovarni lahki do 12.000, seljaški tovarni: 6000—7000, težki 3 do 10 tišč.

To in ono.

KAJ BO ČEZ 43 LET ?

Mnogo romanopiscev se je že pečalo z bodočnostjo naše zemlje, toda najbolj zanimivo in tudi fantastično je delo znanega ruskega Vernea, pisatelja in dramaturga N. Tasina, ki živi zdaj na Dumaju. V svojem romanu »Katastrofa« piše tako-le: »V noči na 27. marca l. 1967, torej čez 43 let, je presenetil Pariz napad neznanih ogromnih pošasti, ki so planile na mesto, podrle mnogo hiš in pobile tisoče prebivalcev. Med ljudstvom je nastala velika panika, ki je imela žalostne posledice. Takoj je bila sklicana pariška akademija znanosti in umetnosti, čije članj so izjavili, da so prikazni res priletele z Marsa in da se nazivajo zoodaurj. Iz drugih mest Evrope je poročal radio, da je imel naval pošasti tam strašne posledice. Napad zoodaurjev se je ponavljal vsako noč, in prestrašeni prebivalci so se začeli zatekati v Pariz, kjer je nastala velika stiska in lakota. 30. marca 1969 ponoči so pošasti navalle na katedralo Notre Dame. Pri napadu se je eden teh zoodaurjev nabodel na ost zvornika. Ost, ki mu je ticala v očesu, se je zlomila in nestvor je padel mrtve na zemljo. Ves Pariz, pravzaprav vsa Evropa je prihitela, da vidi mrtvega zoodaura, ki ga je začela komisija akademije znanosti takoj študirati. Pri naslednjem nočnem napadu je odnesel nek zoodaur pariškega ljubljana, slona Toneta, o katerem je kmalu nato prišla radio-brzjavka, da je padel daleč neke mrtve na tla. Na ta način so točno ugotovili, da so zoodaurji leteli s hitrostjo 33.000 km na uro in da potrebujejo od Marsa do zemlje samo 10 tednov. Komisija, ki je v Parizu razrezala mrtvega zoodaura, je konstatirala, da imajo svetlobni žarki iz njegovih oči tako moč, da uničijo naokoli vsa živa bitja. Zgradili so podzemni Pariz z umetno razsvetljavo in solncem, in vsi prebivalci so se preselili tja. Silna podzemna mesta so bila po vsej Evropi in spojena s predori. Toda ljudje se pod zemljo niso počutili dobro, zoodauri pa niso odnehali z napadi. Vsi poizkusi, da bi ljudje obvladali njihovo premoč, so bili zaman. Izbruhnila je revolucija in nastala je lakota. Pojavil se je največji odrešenik sveta. To je bil francoski iznajdnitelj Grandiddier, ki je začel s svojimi magnetičnimi posilami pobijati zoodaure. Blizu Pariza so postavili ogromni magnet, okrog katerega je bilo magnetno polje na razdalji več kilometrov. Prvi zoodaur, ki je pošiljal smrtonosne žarke iz svojega očesa, je bil takoj usmrčen. In povsod so začeli pobijati zoodaure. 2. maja 1968 o zoodaurih že ni bilo ne duha ne sluha. Podzemna mesta so podrlj, ljudstvo je prišlo na površje zemlje in prirejal odrešeniku Grandiddierju velike manifestacije. In življenje v Evropi je znova krenilo v normalni tir, industrija je procvetala, lakota in beda je izginila, veselje se je povrnilo med ljudi.

Socijalni vestnik.

UVELJAVLJANJE DELAVSTVA V AMERIŠKIH VELEOBRAH.

Preteklo je že mnogo časa, odkar je rekel veliki ameriški delavski voditelj Evgen Debs, da je nesmpetno misliti, da bo mogoče delavsko vprašanje rešiti z vedno novimi štrajki. Od takrat dalje se je v Ameriki zelo mnogo storilo v mirnem odpravljanju socijalnih konfliktov. V razmerah, ki vladajo sedaj v Ameriki, čuti tamkajšnji delavec precejšnjo odgovornost za »svojo« industrijo. Na načelu samopomoči počivajo z nad 500 milijoni frankov lastnega denarja opremljene Union Banks, nadalje spontana in sama posebi razumljiva pripravljenost, da se predlagajo spori lokalnim ali nacionalnim spravnim pisarnam; ravno tako združno organiziranje s strani industrialcev in delavcev na enak način ohranjanje blagajne za nezaposlene. Iz temelja soodgovornosti izvira na eni strani sprejemanje akcij po delavcih in po drugi strani vodstvo celih obratov ali dela kakega obrata v svrhu zboljšanja produkcije, pri čemur pripade delavcem del tako doseženih dobičkov.

Pri Standard Oil Co. so dobivali delavci samo relativno dobre plače. Industrija je rasla in Kalifornija je ogromno producirala. Radi tega je določila Standard Oil Co. of California, da sme vsak nastavljenec in delavec, ki je uslužen najmanj eno leto, do 20% svojega mesečnega dohodka porabiti pod prednostnimi pogoji za nakup akcij. Nekatere družbe Standardove skupine pridevajo k vsakemu tako investiranemu denarju 50 centov kot hranilno premijo. Denar, ki se tako nabira, upravlja zaupnik nameščencev. Ker dajo akcije dividende in te služijo zopet za nakup akcij, raste materijalni interes delavca od meseca do meseca, od leta do leta. Na ta način so uslužbenci pri Standard Oil Co. v prvih dveh letih tega sistema prihranili približno 8 milijonov dolarjev. Družba je dodala kot premijo 4 milijone dolarjev in dividenda je znašala okoli 450.000 dolarjev. Tako se je nabralo za delavce in nameščence tekem dveh let nad 12 milijonov dolarjev.

Pri železniški družbi Baltimore in Ohio je prišlo v enem delu podjetja do delovne in finančne krize. Trebalo je

PUSTOLOVŠČINE RUSKEGA EMIGRANTA.

List »Segodnja«, ki izhaja v Rigi, prinaša obširna poročila o pustolovčinah nekakega Troizkija, ki si je izbral Berlin za torišče svojega delovanja. Troizky je iz znane ugledne ruske rodbine. Do izbruha revolucije je bil posestnik in pomočnik carjevega guvernerja v Charkovu. Po boljševiški revoluciji je pobegnil na Grško in je prišel leta 1921 v Berlin. Zašel je na stranska pota in si je na precej zagoneten način v kratkem času pridobil ogromno premoženje. Poiskal je ljudi, ki so si hoteli na enostaven način prislužiti denar. Svetoval jim je, da mu diskontirajo denar in jim je obljubil nič manj kot 15% mesečnih obresti. Na tisoče njegovih rojakov mu je nasledilo in mu izročilo svoje prihranke. Kupčija je cvetela bujno in zadovoljni sta bili obe stranki. kajti gospod Troizky je redno izplačeval obljubljenih 15%. Z svotami, ki jih je imel na razpolago, je pričel izrati veliko vlogo. Izkazoval je dobre in obdaroval je trpeče svoje rojake. Vsled svoje človekoljubnosti je bil izvoljen za častnega predsednika različnih ruskih društev. Bil je stalni gost berlinskega nadbiskupa Tychona in prirejal je bankete v največjih in najlepših berlinskih hotelih. Višek svoje kariere je dosegel s tem, da je bil izvoljen za starešino ruske cerkve. Njegovo elegantno stanovanje v Kurfürstendrasse je bilo vedno oblegano od novih naročnikov. Na razpolago je imel veliko število sorodnikov, ki so morali loviti žrtve. Njegovi pomagači so bili istotako iz boljših rodbin. Med njimi se je nahajal znani bivši načelnik mesta Petrograd, knez Obolensky (ki je pred kratkim izvršil samomor), dalje I. pl. Swerbejev, sin zadnjega carjevega poslanca v Berlinu. V Berlinu je Troizky nakopičil premoženje 300.000 dolarjev in je nato odstopoval v Pariz, London in Nizzo, kjer je nadaljeval svoje kupčije. Potom svojih manipulacij je povzpel omenjeno svoto na 600.000 dolarjev.

Nenadoma pa se je stvar preokrenila že v zadnjih mesecih. Troizky ni zadovoljal svojim obvezam in je ustavil posamna izplačila. Zanimivo je, da so se kljub temu še vedno našli ljudje, ki so mu zaupali svoja premoženja. Ko se je ugotovilo, da je Troizky navaden izkoriščevalec ljudi, je odšla večina oškodovancev v Pariz, kjer je bil val slepar v enemu najuglednejših hotelov. Oškodovanci so burno zahtevali, da im vrne njihove svote. Gospod Troizky je vse sprejel skrajno ljubezno in jim dal zagotovilo, da bo vse pravnano. Med pogovorom je nenadoma prosil, da-li sme v sosedno sobo, da poišče nekaj važnega. Ni se pojavil več. Zapustil je samo dva klobuka in prazen kovček. Uboge izkoriščane žrtve so odšle z dolgim nosom. Policija sedaj lovi premetenega slepara. Zatrjuje se, da je postal Troizky žrtev spekulacije s frankom, kar pa je malo verjetno. Zanimiva razkritja bodo sledila šele ob njegovi aretaciji.

Drobiž.

Smrt štirih otrok v kovčku. V mestu Haselbrun v Nemčiji so našli štiri otroke mrtve v nekem kovčku. Otroci so se na podstrežju igrali in sedli v kovček, katerega težki pokrov se je zaprl in so se otroci zadušili.

Einstein slab računar. Berlinski listi poročajo zanimivo anekdoto, ki jo je doživel glasovit učenjak Einstein pred dnevi. Einstein je sedel v električnem vozu s svojo soprogo in hčerko. Pogovarjal se je baš z njo o slabem vremenu, ki neugodno vpliva na njegove gosli, ko je pristopil sprevoznik. Einstein je plačal z rentno marko. Ko mu je sprevoznik menjal denar se je zdelo Einsteinu, ki je smatral 50 milijard bankove za 100 milijardnega, da se je mož zmotil in ga nato opozoril. Sprevoznik je še enkrat točno preračunal in ugotovil, da je pravilno vrnil denar, nakar se je Einstein oprstil. Sprevoznik se je nato smehljaje obrnil k bližnjemu Einsteinovemu sosedu in sočutno rekel: »E, e, računanje na pamet nezaod, stno!«

Landrujeve vile neče nihče kupiti. Kakor poročajo pariški listi je vila v Gam. baisu, nedaleč od Pariza, že dolgo na prodaj, vendar se doslej še ni nihče oglašil glede njene nakupa. Ljudje se boje Landrujeve duha.

Borba seljakov z medvedom. V selu Presenica v Bosni je napadel velik medved seljaka Branka Radivojevića, ki mu je vrzel preko glave odedo, ki jo je baš imel v roki. Medved pa je vrzel odedo s sebe in je Radivojevića zagrabil za roko. Nastala je borba med obema, tekmo katere so prihiteli drugi seljaki ogroženega tovariša na pomoč. Sela po težkem boju se jim je posrečilo kosmatine obvladati. Trije seljaki ki so bili težko ranjeni, so bili prepeljani v sarajevsko bolnico.

Kupujte olimpijske srečke!

MIRAN JARC:

Gledanja.

7. Pred zrcalom.

5. julija 1924.

Nenavadna tihota utripa z brezbrežnimi krili nad mestom in deželo. Ni čuti ničesar. Človek je umolknil. Človek stoji pred zrcalom in se gleda. Komaj očitljiv nasmešek mu ostri lica. Toda smeh se širi in razrašča. Gledanje v zrcalo je nevarna igra. Za samoobrambo je človek oblečen po najnovejši modi. Toda smeh se ostro na živig. Oči se vrtajo v osredotočeno zrenje. Gledanje v zrcalo je nevarna igra. Za samoobrambo leži na mizi škatljica cigaret. Čelo se lomi. Barez izginja. Črte nad očmi izstopajo. Vsa podoba se okrogli v grozeči očesi. Gledanje je negibanje telesa nad brezdomom... Slika je začela žareti; zeleno, žolto, škrlatno... kakor lokavo približajoča se — blaznost. Človek omahuje, vztre-

petava... umaknil bi se rad... ne more... kakor da je začaran v peklenjski ris... zamižal bi, toda miže vidi še strašnejše... stoji... vdano, upognjeno... ne vidi več telesa... samo grozen sijaj mu bije na uho... (O, da bi oglušel! O, da bi se vdrla tla pod nogami! O, da bi... da bi, reci mo, baš ta hip kdo pozvonil, ali pa poklical telefon), toda... zdaj ni več pomoči... že raste goreča beseda, kakor strašči zubelj iz gorečega grma in krvavi zvenek se je strešil na uho: »Ne ubijaj!«

»Saj nisem... nisem... nisem... kedaj neki! Ali ne živim pošteno. Vsa kemu dam svoje. Ubog zemljan sem... moje podjetje je z mojo krvjo sezidana stavba, tolikim stotim in stotim sem dobitnik in...«

»Ne ubijaj!«

»Moj Bog, kedaj sem ubijal...«

»Ne kliči Boga, ki vanj ne veruješ, ki vanj nikoli nisi veroval. Znaš vsaj računati — razumeš itak ničesar ne...«

»Znam... znam«, trepetal človek.

»Veš kaj je enačba?«

»Vem. Ena in ena je dve...«

»Lažeš! Ne laži!«

»Ne lažem. Ne lažem! Moj Bog!«

»Če veš, da je ena in ena dve, zakaj tako ne delaš tudi.«

»Ne razumem... prisegam, da ne razumem, kaj hočeš!«

»Ne razumeš, hinavec? Hočeš, da ti povem sam? Ti delaš tako: ena in ena je polovica.«

Človek strmi. To ni mogoče. To je zmedenost. Ta očetek je kratkomočno — laž. Polagoma pa mu jasni. Skoro, da se mu zdi dvojniki v besed pomen razumljiv. Odgovarja: »Menda misliš, da imam preveč, dočim moji uslužbenci...«

»Se ti svita? Vendar! Da... dočim tvoji uslužbenci ponavljajo muke egipčanskih sužnjev, prejemaš ti za udobno lenarenje v visokih dvoranah, v avtomobilih, na letoviščih...«

»Toda, stoji! Ena sama moja misel je za napredek podjetja važnejša kot... in tudi: jaz imam vendar vse druge, višje potrebe...«

»Tako? O, ubogi! Ali si kedaj pogledal svojim podložnim v obraz? ... Pogledaj jih malo bliže. To niso samo tvoji živi stroji, to so tudi ljudje. Marsikateri od njih ima stokrat silnejšo moč od tebe. Kadar se on oprosti, se čuvaj! Marsikateri od njih je tvoj rastič budoči — gospodar!...«

»Saj dajem dobroto na široko! Umetnosti in znanosti, rdečemu križu, narodnosti, napredku...«

Kaj boš dajal, ko ni ničesar tvojega. Vse si nakradel in naropal. Umetnost hočeš podpirati, ti, pesjan, ki si že davno vrgel svoje srce v obcestni jarek svojih užitkov? Znanost hočeš podpirati, ko ti je znanost le orodje in orožje za uteho tvojih samoljubnih strasti? Na narodnost prisegaš, ki bi prodal za umazan papir govornico svojih pradedov

in dedov? Član rdečega križa si, ti, prvi povzročevalec vseh vojn in nemirov, ti zakleti sovražnik božje besede in največji parasit na telesu pravega Človeka... Toda, ne uideš. Bliža se čas, ko bo enačba postala živa in zate, ko boš prokleto plačal, plačal do zadnje pare, do zadnjega drobca svojega telesa, do zadnje besede, do poslednjega zdihljaja vso nesramnost svoje samogoltnosti in... in...«

... In noč se je zgrnila in podvojila tišino in v sobi je bil samo še človek, sam, sam... Zrcalo je dolhala in brezdanja črna bodočnost je dihala v ubogo bitje v naslonjaču.

To bitje? Kedo, da je, me vprašaš? Si ti, sem jaz, je tvoj gospodar, je tvoj singla, je ravnatelj, je vratar... vsi smo in vsakemu drugače odgovarja zrcalo in bo odgovarjalo toliko časa, dokler: — dokler ne bo na nebu zasijala večna tehtnica. Takrat pa: bo konec mojih in tvojih besedi in bomo nemi in zgroženi čakali na Sodbo...

! Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblik.

ANTON BOC 1592
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6
I. nadstr. Glince-Vič 46

S A M O

pravi pateti-rani Maršnerovi šumeči limonadni bonboni so najboljši za žej, dobljo se povsod.

Tovarniška zaloga
Josip Vitek
Ljubljana, Krakov trg 8

Cenj. občinstvu vlijudno naznanjam, da sem otvoril

čevljarstvo delavnico

v Ljubljani, Poljanska cesta 12 (nasproti gimnazije) in se tem potom piporočam za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršujem tudi gorske in lovške čevlje.

Maksim Ježek, čevljarški mojster

Za odgovore uprave naj se prične 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanj pa Din 5.—

Službe

Sprejmejo se:

mlad plačilni natakar, kavarniški sluga in vajevec. — Narodna kavarna. 4587

Grajski kočijaš

se sprejme na graščino v Sloveniji. — Ponudbe na: Grajska uprava Marja Gradec pri Laškem. 4596

Navijalec

(Wickler) išče službe. — Gre tudi za pomožnega monterja. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4606

Tražim boljše dekle

za sve. Plača 100 Din. — Olga Ivanković, Sisak. 4626

Vzgojiteljica

z znanjem srbsčine in nemščine išče primernega mesta. — Ponudbe pod »Vzgoja 4615« na upravo »Slov. Naroda«. 4589

Prodajalko,

zanesljivo, dobro izurjeno v špecerijski stroki — rabim za takojšen nastop. — Takošnje ponudbe pod »Prodajalka 4616« na upravo »Slov. Naroda«. 4404

Prodaj

Proda se pes volje pasme, dva meseca star. — Spodnja Šiška, Kmetijska ulica 125. 4617

Industriji pozor!

Proda se velika vodna moč, pet minut od glavnice postaje. 3744

Osebn. avto.

Štirisedežen, v najboljšem stanju, se ceno prodaja. — Jos. Puh, Gradaska ulica 22. 4395

Mal šivalni stroj

»Singer« in damsko kolo napredaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4605

»Wanderer«-avto,

moderno opremljen — se prodaja. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4405

Motorno kolo

»Wanderer«, 4 1/2 HP, skoraj novo, poceni napredaj pri trdki American Motors LTD., Ljubljana. 4620

Amerikanski pisalni stroj

skoraj nov — se ceno prodaja. — Vpraša se: Križevniška ulica 6, pritličje, levo. 4589

Motorno kolo

»Douglas«, 2 1/2 HP skoraj tovarniško novo, se radi odstopovanja prodaja. — Le ustmena pošlila da trdka H. Kenda, Ljubljana. 4404

Okazijska razprodaja.

V ponedeljek 14. julija in 21. julija se bo prodajalo 200 damskih in deških slaničkov. Cena od 40 do 150 Din. — Minka Horvat, modistka, Stari trg 21. 4550

Stanovanja

Prazno sobo

s posebnim vvhodom v bližini Sv. Jakoba, najraje od hišnega lastnika — iščem. — Ponudbe na: Minka Horvat, modistka, Stari trg 21. 4549

Lokal

Soba za lokal

na Rimski cesti — iščem. Hišni posestnik, kateri mi odstopi po primerni najemni sobo, naj pošlje ponudbe na: Senjarič, Nad Lipom 19, Zagreb. 4619

Dopisovanje

Danica 448.

Dvignite pismo! 4622

Anica Levec!

Dvignite pismo na glavni pošti. 4621

Ženitev!

Mizar srednjih let, znan, čest, želi znanja z gospodinjstva ali daljšo dobo — proti najvišjim obrestim. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod Visoke obresti/4613.

Poznanstvo.

Katera mlada samostojna gospica ali vdova dobrih lastnosti in blagega srca reflektira na poznanstvo istotakega mladeniča, naj se blagovolji javiti pod »Sigurna bodočnost/4567« na upr. »Slov. Naroda«. 3770

Kupim

»Ford«-avto,

rabljen, dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe z natančno ceno pod »20700 4506« na upravo »Slovenskega Naroda«. 4611

Moško kolo,

dobro ohranjeno — se kupi. — Ponudbe z navedbo cene pod »Kolo 4612« na upravo »Slovenskega Naroda«. 4170

Posojila

Posojilo

Din 20.000 do 80.000 — išče dobro vpeljana trgovina za krajšo ali daljšo dobo — proti najvišjim obrestim. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod Visoke obresti/4613.

Vsakovrstna ročna dela

Vzajem v komisijko

razprodajo v moji filijali na Bledu. — Narodna knjižnica, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5. 4492

Veletgovina

Osvald Dobeic,

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9 — priporoča svojo bogato zalogo raznega dišečega in brivskega mila, zobni prašek in pasto »Kalodont/Elida« ter vse druge galanterijske predmete po najnižjih cenah. 3540

Inserati v »Malih oglasih«

imajo neoporečno velik uspeh v »Slov. Narod«. 3770

4627

Tvrška L. M. Ecker sinova javlja žalostno vest, da je njen dolgoletni, zvesti dolovodja, gospod

Martin Guček

dne 14. julija ob pol devetih dopoldne preminul.

Pogreb bo v sredo, 16. julija ob treh popoldne iz javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Pokojnika ohranimo v trajnem spominu.

Ljubljana, 15. julija 1924.

PAPIR

KUVERTE

VIZITKE

PRIPOROČA

NARODNA KNJIGARNA

LJUBLJANA — PREŠERNOVA ULICA štev. 7

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

I. Z. Z. O. Z.

v novourejenih prostorih

v Ljubljani

Mestni trg št. 6

Mestni trg št. 6

obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po

37 T

8%

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cestne terjatev.

Posojila daje le proti popolni varnosti na yknjižbo, proti poroštvo in proti zastavi.

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarke in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Prager Presse za Jugoslavijo.

Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40.— mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

Modna trgovina

A. Sinkovic nasl.

K. Soss

Ljubljana

Mestni trg 19.

Opekarniški mojster

se išče za takojšnji nastop v veliko parno opekarno. Reflektanti, kateri so v izdelavi zarezanih strešnih opek in v to stroko spadajočih del najbolj izvežbani, imajo prednost. Ponudbe je poslati pod: »Parna opekarna« na Aloma Company, Ljubljana. 4623

Tovarna lončenih peči v Jugoslaviji išče samostojnega, v tej stroki izvežbanega

obratovodjo

kateri mora imeti veliko izkušnjo pri kaluparstvu (modeliranju), obratitvi (Formen) in znati pravilno žgati. Ponudbe z navedbo plače in sedanje službovanje poslati je pod »Tovarna peči« na Aloma Company, Ljubljana. 4624

Novo! 4625 Pozor!

Za izgotovitev vsakovrstnih ogledal in brušenih kozarcev, kakor tudi za nanovo obložitev že zamazanih ogledal se priporoča

OGLEDALO, d. z. o. z.

Ljubljana-Šiška, Kolodvorska cesta 150.

Ravnokar došli:

Specijalni zemljevidi 1:75.000

vse Gorenjske oziroma vse Slovenije

Priporoča

Narodna knjigarna, Prešernova u. 7.